

HRVATSKI

6 • 1996

LIPANJ

PLANINAR

ČASOPIS HRVATSKOG PLANINARSKOG SAVEZA JOURNAL OF THE CROATIAN MOUNTAINEERING ASSOCIATION

Godište 88
Volume 88

Lipanj 1996
June 1996

Broj 6
Number 6

SADRŽAJ

Darko Berljak: Planinska satnija "Velebit"	161
Vladimir Jagarić: Žumberački planinarski pokret između dva svjetska rata	168
Dr. Željko Poljak: Epitafi u planinama - da ili ne?	170
Ivica Marijanović: Mountain adventure	173
Zlatko Pap: Razmišljanja u podne	174
Dario Stella: Planinarstvo u filateliji	175
Dr. Željko Poljak: Kako popularizirati svoju planinarsku kuću.	176
Dr. Željko Poljak: Planin(ar)ske kuće u Hrvatskoj.	178
Zaštita prirode	182
Planinarska društva u Hrvatskoj (adresar)	183
Orijentacijski sport	187
Vijesti	189

Slika na naslovnoj stranici:
Stapina na južnom Velebitu

Foto: Dr. Ž. Poljak

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK: prof. dr. Željko Poljak, HR-10000 Zagreb, A. Cesara 5

UREDNIČKI ODBOR: Nikola Aleksić, dr. Borislav Aleraj, Darko Berljak, dr. Srećko Božičević, ing. Vlado Božić, Željko Gobec, Jakša Kopić, dr. Milivoj Kovačić, prof. Krinoslav Milas i Tomislav Pavlin

Preplata za 1996. godinu 80 kuna (za inozemstvo 43 DEM), poštanskom uplatnicom na žiro račun Hrvatskog planinarskog saveza broj 30102-678-5535. Devizne uplate na broj: SWIFT-ZABA-HR XX 25731-3253236. UPOZORENJE! Na uplatnici bezuvjetno unijeti u rubriku "Poziv na broj" u maloj prozorići brojku 02, a u veću svoj preplatnički broj koji se nalazi uz adresu na omotu svakoga dostavljenog časopisa. Bez toga broja preplata se gubi (banka dostavlja samo podatak o preplatničkom broju). Novi preplatnici trebaju taj broj tražiti od Saveza (pismeno u Kozarčevoj 22, telefonom 448-774) ili Savezu poslati fotokopiju uplatnice.

IZDAVAČ I REDAKCIJA: Hrvatski planinarski savez, HR-10000 Zagreb, Kozarčeva 22, tel. i fax 01/448-774 (8-14 sati). Izlazi u 12 brojeva godišnje. Prvi broj izšao 1898. godine kao glasilo Hrvatskog planinarskog društva. Časopis nije izlazio od 1915. do 1921. i od 1945. do 1948. Od 1949. do travnja 1991. izlazio pod naslovom "Naše planine"

TISAK: Štamparija "Spiridon Brusina", VI. Danica i Ante Pelivan, Lomnica D., Velika Gorica

Tiskanje časopisa omogućuje donacijama Tvorница boja "Chromos" Samobor

Na ovaj časopis ne plaća se osnovni porez na promet na temelju mišljenja Ministarstva prosvjete (612-10/92-01 187 ur. br. 532-03-1/7-92/-9201 od 16. 3. 1992)

Planinska satnija "Velebit"

DARKO BERLJAK, Zagreb

Osnivanje i prva ratna iskustva

Vruće je ljetno popodne 1991. godine. Kratki rat u Sloveniji je završen i svima je jasno da je pitanje dana kada će borbe u Hrvatskoj eskalirati u sveopći rat sa zločinačkom JNA i njihovim četničkim pomoćnicima u Hrvatskoj. Kako se uključiti na najbolji način u obranu domovine da budemo korisni gdje je najpotrebnije i da u toj neravnopravnoj borbi, s malo oružja na našoj strani, ali svi zajedno s neizmernom voljom, srcem i umom čuvamo dugo željenu, no sada još mlađu i krhku Hrvatsku?

Nas desetak sjedi u Kozarčevoj, u Hrvatskom planinarskom savezu, i priprema popis ljudi po specijalnostima i planinarskoj opremi koju imamo. Ne treba biti poseban ratni strateg za zaključak da će se mnoge bitke voditi u hrvatskim planinama. Ali, tu smo kod kuće, to je naše područje u kojem su nam mogućnosti beskrajne i u kojima možemo biti samo pobjednici. Samo da nas još netko vojno ustroji i podijeli oružje. I sami se malo čudimo koliko smo se u posljednjih nekoliko tjedana promjenili. Zaljubljenici u prirodu, vječiti pacifisti žele oružje i odlazak u planine na potpuno drukčiji način nego što su bili svi dosadašnji odlasci. No, motiv je snažniji nego ikada. Ako svi odmah ne stanemo na svoje mjesto, pitanje je što će ostati od Hrvatske i njenih planina. Jerko s detaljnim popisima danima obilazi sva mjesta u gradu koja bi nas trebala vojno organizirati, ali sve je podređeno obrani Osijeka, Splita, Zadra, Šibenika, koje tih dana agresor bespošteđno napada.

U Lici se vode borbe za gospičku vojarnu i neprijatelj se nakon poraza iskaljuje na civilnom stanovništvu u hrvatskim naseljima Lovincu, Sv. Roku i Ričicama.

Prijašnji obilasci ipak su bili uspješni. Gotovo privatnim vezama neki su nas se sjetili i pitali možemo li pomoći starim ljudima koji se iz lovinačkog kraja povlače preko Velebita. Dugogodišnje iskustvo, dobre pripreme i jaka želja da

pomognemo, bili su preduvjeti da za samo dva sata dvadesetosmero ljudi s osobnom planinarskom i GSS-opremom bude na mjestu gdje nas čeka autobus. Vožnja do Starigrada duga je i obilazna, jer je većina cesta bojišnica. U dva dana, 28. i 29. rujna 1991., pomogli smo prenijeti stare i bolesne u Seline, uz samu crtu borbenih djelovanja koja se opasno približavaju Nacionalnom parku Paklenica, jer je Rovanska već u rukama neprijatelja. Vraćamo se u Zagreb, gdje je u tijeku formiranje Združenog športskog odreda koji u Maloj dvorani Doma športova okuplja dragovoljce. Naši, već stari popisi opet su na stolovima. Osnivaju se vodovi alpinista, speleologa, orijentacista i visokogoraca.

Nakon akcije spašavanja uspostavljeni su dobri kontakti s MUP-om RH, koji nosi glavni teret obrane zemlje. Potrebni su im ljudi koji poznaju

I ova je kota naša!
(autor slike uz ovaj članak je ing. Jerko Kirigin)

Velebit. Planinari-dragovoljci dijele se vlastitim odlukama u dvije skupine. Alpinisti i speleolozi formiraju Planinsku satniju "Velebit" i odlaze na našu najljepšu planinu, a orijentacisti i vodiči kao Gorski zdrug odlaze na Medvednicu obučavati pripadnike ostalih postrojbi u znanjima iz orijentacije.

Od nadležnih za vojna pitanja imenovan je za zapovjednika Planinske satnije "Velebit" dipl. ing. Jerko Kirigin sa činom satnika, koji je od početka planinarskih dogovora bio spiritus movens svih kojima su Hrvatska i Velebit duboko u srcu.

Obrana crte bojišnice, izviđanje i patroliranje

Tijekom listopada četnici zauzimaju greben južnog Velebita, kopajući položaje za mitraljeska gnijezda, s namjerom da zaštite smjer dalnjeg prodora prema Gospicu i Karlobagu.

Istovremeno se s naše strane, iz donjeg dijela Velike Paklenice, obavljaju kraća izviđanja radi praćenja neprijateljevih namjera na tom dijelu bojišnice. Početkom studenog, kao da je znao da nam je sada to najpotrebnije, Velebit se pokriva

oblacima, temperatura pada gotovo do nule i počinju hladne jesenske kiše. Četnici bježe u svoje brloge u Medak i okolicu, s njima svojstvenim zaključkom da po takvom vremenu nitko neće doći na Velebit. Prva smjena satnije, zajedno s borcima iz južne Like, pripadnicima MUP-a PU Lovinac, iz baze u domu u Paklenici za nekoliko dana zauzima položaje na ličkom rubu Velebita. Na Marasovcu, u napuštenim mitraljeskim gnijezdima, pronađemo beogradsku "Politiku" staru tek koji dan.

U to je vrijeme pripadnika satnije bilo oko stotinu, a zajedno s Ličanima taj broj se penjao na stoipedeset. Na položajima su se svakih 14 dana izmjenjivale četiri skupine. Crta koju je trebalo čuvati, a istovremeno i izviđati u okolini, protezala se od Svetoga brda do Badnja, a malo poslije do Golovrhova. Sva oprema, osim uniformi, bila je osobno vlasništvo. To su bile ekspedicije u malom, jer su se nosile tople vreće za spavanje upotrijebljene posljedni put u Himalaji, vestoni, dereze, cepini, turne skije, akija i sl. a jedini je nedostatak bilo premalo oružja. Rat se vodio gotovo po cijeloj Hrvatskoj, nigdje ga nije bilo dovoljno i svako-

Na Malovanskom jezeru

dnevni je problem bio izjednačiti broj pušaka s brojem ljudi.

Nekoliko je ljudi ostalo u Zagrebu da bi po cijele dane obilazili, telefonirali i dogovarali opskrbu za smjene na terenu. Logistički smo bili oslonjeni na MUP, ali je nesebična pomoć pristizala od svih koje smo poznavali. Planinari iseljenici, većinom iz Kanade, SAD-a i Njemačke, slali su nam u Beč opremu koja nam je nedostajala, a drugi dan već je bila na Velebitu. Poznati i nepoznati nosili su nam na polazište autobusa hranu, najčešće najbolje kolače, za koje smo znali da su pripremani s ljubavlju i ponekom suzom za dečke na Velebitu.

Nove smjene odlazile su prema moru na već poznati način: vožnja prema Jadranu, a u drugom smjeru kretala se tzv. JNA povlačeći se, a zapravo mijenjajući svoje položaje. Najčešće smo se vozili po riječkoj cesti, jer su ličke bile u prekidu zbog borbi. Najmanje desetosatna vožnja do Starigrada po praznim cestama i ponekim usputnim zaustavljanjem u pustim gostonicama, gdje su vlasnici smatrali gotovo nepristojnom našu želju da platimo. Kratka noć u Starigradu, izmiješana sa zvukovima bure i granatiranja u okolini. Ujutro sat-dva tečaja iz vojne obuke za one koji su došli prvi put. Pucanje pojedinačno, rafalno, bacanje bombe, upoznavanje s minama i uspon do doma u Paklenici. Sljedeći dan na položaj u bivak kod Buljme ili u sklonište na Ivinim vodicama. Iz tih mjeseta obavljale su se straže i svakodnevne patrole uzduž ličkog ruba Velebita. Neprijatelj je shvatio da su im najmanje za cijelu zimu izgubljeni položaji na Velebitu i iskaljivao se gađanjem Starigrada i Selina preko planinskog grebena, te zračnim napadima na dom u Paklenici. Srećom, bez uspjeha.

Na našim je položajima bilo borbenog djelovanja iz pješačkog oružja, postavljena su minska polja, a krajem 1991. je preko Velebita dopremljen minobacač iznad Metka, a poslije i još nekoliko dužsame crte.

Izviđalo se prema južnom ličkom bojištu sve do aerodroma kod Udbine i o svemu je obavještavana brigada u Gospiću. Tijekom zime je u hrvatskoj vojsci obavljen ustroj naše satnije kao posebne postrojbe Glavnog stožera hrvatske vojske.

Krajem ljeta 1992., nakon deset mjeseci neprekidnog djelovanja na terenu, satnija je stavljena u

Učvršćivanje užeta u velebitskoj stijeni

pričuvu, a položaje na Velebitu preuzimaju specijalne postrojbe MUP-a RH.

Logistička podrška postrojbama HV, izviđanje i obuka unutar Satnije

Na Velebit smo se vratili 1993. prilikom Masleničke akcije. U rano popodne dobili smo nalog da mobiliziramo postrojbu.

Logističare u HV-u začudili smo svojom brzinom. Za dva sata svi su pripadnici satnije telefonom ili osobno bili obaviješteni da u šest navečer dodu na HPS u Kozarčevoj ulici. Tek tada su čuli našu zadaću i već za nekoliko sati krenuli na jug. Ovog puta s dovoljno oružja i kvalitetnom vojnom opremom. Vrhunske puške i ostalo oružje, terensko vozilo, sustavi veze, optika i slično. No, alpinistička oprema bila je opet većinom privatna, jer je njena nabava u vojsci tekla prilično sporo. Ovog je puta baza bila u Selinama, a zadaće su bile da pružamo planinarsku logističku podršku postrojbama HV i MUP-a koje su zauzele nove položaje

na Velebitu. Isto smo tako za njihove nove smjene, uz dopremu hrane i opreme, imali uloge posebnih vodiča.

Velikim i hrabrim borcima iz gardijskih brigada pomagali smo da sigurno siđu sa zaledenih stijena Tulovih greda, postavljali smo čvrsta užeta i dolaskom lješnjih dana postali izviđači na isturenim vidilicama prema Obrovcu i tom dijelu okupiranog područja. To je bilo naše i najvatrenije razdoblje, jer je neprijatelj svakodnevno granatirao položaje, a posebno puteve prema njima. No, ovog puta nismo samo nemoćno promatrali njihovu vatrenu silu, jer su od postrojbi HV-a dolazili žestoki, precizni i puno sadržajniji odgovori.

Bilježili smo i izještavali o svakom položaju i pokretu na drugoj strani, a u zapovjedništvu su naše izještaje pokazivali kao primjere kako se to radi. Točno ucrtana mjesta tenkova i ostalog teškog oružja na specijalkama bili su dragocjeni podaci za navođenje i korekciju paljbe.

U to vrijeme Satnija se počela nadopunjavati s novomobiliziranim pripadnicima, mladićima bez

ikakvih planinarskih znanja. Paralelno uz ostale zadaće trebalo je u okolici organizirati planinarske i alpinističke škole. One koji nisu zadovoljili vraćali smo u Zagreb, uzimali druge i samo s novim izučenim vojnicima držali položaje na Velebitu.

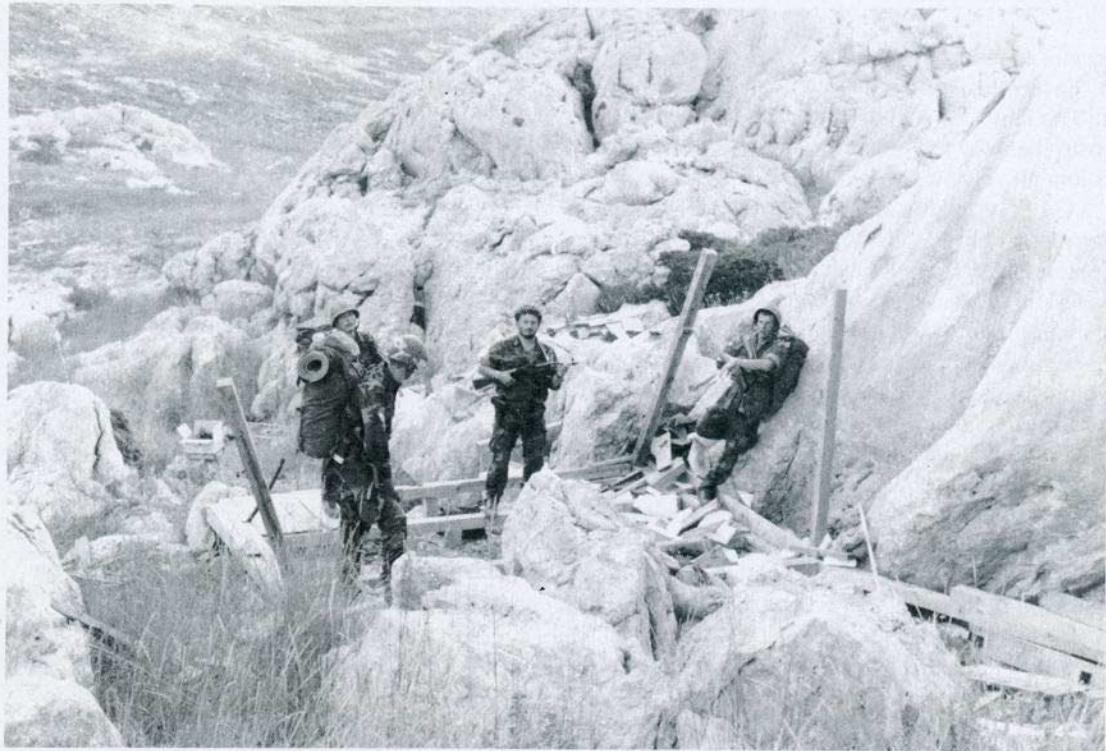
Tečajevi i instruktaža za specijalne postrojbe HV, "Oluja"

Od ljeta 1994. naša je djelatnost većinom bila usmjerenja na održavanje visokokvalitetnih tečajeva za pripadnike ostalih specijalnih postrojbi Hrvatske vojske. U diverzantskom djelovanju takvih postrojbi mnogo je elemenata u kojima je potrebno znanje vrhunskog planinarstva, alpinizma, teške terenske dnevne i noćne orientacije, preživljavanja i djelovanja u svim vremenskim uvjetima, zahvata iz Gorske službe spašavanja i sl.

Tečajevi su održavani u Paklenici, trajali su od sedam do deset dana i bio je neizmjeran užitak raditi s najboljim profesionalcima u našoj vojsci. Mladi, ali puni ratnog iskustva, savršeno fizički pripremljeni i disciplinirani tečajci mogli su napra-

Trenuci odmora na Ivinim vodicama

Nakon "Oluje" pod Tulovim gredama

viti sve što se od njih zatražilo. Već nakon nekoliko dana penjali su smjerove ocjene VI, spuštali se stotine metara po užetu, radili žičare iznad potoka i međusobno se natjecali tko će biti bolji.

U malo više od godine dana obučili smo preko tisuću takvih vojnika, dočasnika i časnika, koji su poslije u svojim postrojbama postali nositelji tih znanja, a nerijetko u civilu i pravi zaljubljenici naših planina kao planinari, alpinisti i speleolozi.

Tijekom tih tečajeva primijenili smo svoje planinarske vještine za sve potencijalne vojne potrebe i na završnim vježbama pokazali sve mogućnosti koje iz toga proizlaze: noćnu orientaciju s napanjem na branjeni položaj, obradu strmih kota učvršćenim užetima, transport opreme, ljudi i ranjenika kroz stijenu i, posebno, desant helikopterima na nepristupačne kote i nebodere s paralelnim spuštanjem po užetima.

Konačno je došao i dugo očekivani završni obračun s neprijateljem. Tečajevi su prekinuti i nešto je visjelo u zraku. Jednoga ranog kolovoškog jutra počela je "Oluja" i naši prijatelji iz profesionalnih postrojbi imali su na Velebitu ozbiljnih okršaja sa četnicima koje su njihovi ostavili, bezglavo bježeći

iz Hrvatske. Pomagali smo koliko smo mogli, ali mnogo su veća pomoć bili svi oni mjeseci i bezbrojne litre znoja i truda što smo ih zajedno korisno potrošili na tečajevima. Hrvatski vojnik kretao se u hrvatskim planinama potpuno osposobljen, s planinom kao saveznikom i sa svim znanjima koja su mu bila potrebna, sposoban da pobijedi svakog neprijatelja.

To je bila naša osnovna želja još onoga ljetnog popodneva 1991. na Hrvatskom planinarskom savezu, tada tek kao neka daleka naslućena budućnost. Mislimo da će to teško uspjeti našoj generaciji, a doživjeli smo tu sreću da nismo bili samo svjedoci, već i neposredni sudionici tih događaja.

Osobna iskaznica planinske satnije "Velebit"

Često se misli da visoko obrazovani ljudi rjeđe od drugih sudjeluju u izravnom ratovanju. Ponekad su teško zamjenjivi na svojim radnim mjestima, više im leže uredi nego teren i sl.

Pripadnici Planinske satnije "Velebit" nisu tako mislili. U jesen 1991., kada je bilo najkritičnije, ostavili su svoje civilne poslove i dragovoljno

kremlj u obranu Hrvatske.

Sastavom satnije do kraja ljeta 1992., u razdoblju na koje smo najponosniji, bili smo planinska postrojba koju teško da možemo usporediti bilo s kojom takve vrste.

Od 95 pripadnika, 51 je bio s visokom stručnom spremom, nekoliko njih pred magisterijem ili doktoratom. Još dvadesetak bili su odlični studenti na teškim fakultetima. Imali smo četiri lječnika sa svim potrebnim planinarskim i GSS znanjem.

Dobne razlike između pripadnika nisu se uopće primjećivale, iako je najmlađem bilo nepunih 18, a najstarijem 60 godina.

Stručna planinarska znanja teško je nabrojiti, a kao cjelina pokrivali smo sve što ima i najmanje veze s planinama. Alpinista je bilo 38, speleologa 28, gorskih spašavatelja 20, ostali su bili turni skijaši i visokogorski planinari, a mnogi su pokrivali i više specijalnosti u jednoj osobi. Bilo je tu instruktora iz svih područja, alpinista s najtežim usponima kod nas i u svijetu, mnogo speleologa s iskustvima iz jama preko 1000 m dubine, letača

padobranskim jedrima ili skijaša s himalajskih vrhova. Nije nam poznato postoji li neka planinska postrojba u svijetu koja je imala u sastavu 16 himalajaca, a čak devetoricu koji su bili članovi ekspedicije na Mt. Everest. Ili koja je imala planinarske dužnosnike, od nekoliko članova Izvršnog odbora HPS-a, predsjednika stručnih komisija do predsjednika planinarskih društava.

Specijalnu opremu dugo smo čekali, ali do tada smo se koristili svojom vlastitom najmodernijom, koja se može vidjeti samo u Centralnim Alpama ili Himalaji.

Predahе na terenu upotrijebili smo za ono zbog čega i inače idemo u planine. Istraženo je na desetke speleoloških objekata i izvedeno oko 1500 alpinističkih uspona u Paklenici. Stav je Satnije bio da za vrijeme rata ne govorimo o sebi i našim zadaćama, unatoč tome što imamo mnoge sate snimljenih video materijala, na tisuće dijapositiva i slika. Možda je i ovdje rečeno previše, jer smo na Velebit išli samo s jednim ciljem: naša najljepša planina mora biti slobodna. I domovini i njoj du-

Helikopterski desant negdje na Velebitu

gujemo mnoge nezaboravne trenutke što smo ih proveli u njenim njedrima kao zaljubljenici planina.

Planinska satnija "Velebit" prestala je s djelovanjem krajem siječnja ove godine. Kroz nju je prošlo oko 130 članova planinarske organizacije i još toliko ljudi izvan nje. Imala je 16 časnika i 15 dočasnika. Devedesetpetero pripadnika odlikovano je odlukom predsjednika Republike dr. Franje Tuđmana Spomenicom domovinskog rata 1990-1992, a osmorica medaljom "Oluja".

Nažalost, četiri pripadnika postrojbe iz 1991. nisu više s nama. Ozren Lukić je poginuo u neprijateljskoj zasjedi, Tomislav Kraljević i Branko Puzak od bombe, a dr. Radovan Šignjar umro je nakon teške bolesti.

U mislima s njima ovom se prilikom zahvaljujemo svim pripadnicima Planinske satnije "Velebit", planinarima iz zemlje i inozemstva, ostalim prijateljima, pojedincima i institucijama, te

Hrvatskom planinarskom savezu na svoj pomoći koja nam je pružena da zajedno obranimo Hrvatsku.

I kada nas put odvede u Paklenicu i na vrhove južnog Velebita, sjetimo se da su gotovo pet godina planinari s puškom u ruci branili i obranili taj prelijepi kutak naše domovine.

Iz povijesti planinskih vojnih postrojbi

Iako je taj podatak teško razlučiti od legende, prvi je upotrijebio planinske postrojbe u vojne svrhe u 4. st. p.n.e. Aleksandar Veliki prilikom opsade utvrde Sogdiane u današnjem Uzbekistanu. Njegovi su vojnici po noći, na strmoj ledenoj

padini, učvrstili užeta s klinovima i zauzeli tvrdavu sa strane gdje ih branitelji nisu očekivali.

U novoj povijesti, francuska vojska je prva formirala planinske postrojbe, još 1888. godine. Nijemci su to pokušali slijediti između 1890. i 1912, ali bez većih uspjeha do 1915, kada su osnovali Alpenkorps. Slično su napravili i u Austro-Ugarskoj, koja je vodila najveće planinske borbe u povijesti ratovanja s talijanskim "alpinima" u Alpama, posebno u Dolomitima.

U 1940. su Nijemci i Francuzi raspolažali svaki s tri planinske divizije, Grci sa četrnaest, Amerikanci jednom, Rumunji sa četiri i Madari (!) dvije brigade, a Rusi nepoznatim brojem postrojbi.

U Drugom svjetskom ratu, i Saveznici i sile Osovine, imali su planinske snage razmještene u Norveškoj, francuskim Alpama, Albaniji, Grčkoj, Kavkazu, Laponiji i bivšoj Jugoslaviji. Najveće akcije vodile su se na Kavkazu, te u francuskim i talijanskim Alpama.

Danas mnoge planinske postrojbe u svijetu, osim vojne obuke i vojnih zadaća, odlaze na ekspedicije u svjetska velegorja, najčešće u Himalaju, kao vojne alpinističke ekspedicije.

Žumberački planinarski pokret između dva svjetska rata

VLADIMIR JAGARIĆ, Zagreb

Na 55. redovitoj glavnoj godišnjoj skupštini HPD-a 1930. godine raspravljalo se, pored ostalog, i o potrebi osnivanja novih podružnica i izgradnji planinarskih domova "koji su prvi preduvjet za promet stranaca i razvoj planinarstva u krajevima koji su ekonomski pasivni" (dr. I. Krajač). U građevnom programu predviđena je izgradnja planinarskog doma i u Žumberku, na području vrha Sv. Gere. Upravni je odbor mislio tada da bi ipak trebalo prije izgradnje doma osnovati u Sošicama podružnicu HPD-a koja bi se brinula o budućem domu i o planinarskom razvoju u ovom dijelu Hrvatske.

Nije nam poznato jesu li o tome raspravljali tadašnji vodeći ljudi u Sošicama. Vjerojatno nisu, jer oni su smatrali da su dovoljne tri kuće u Sošicama gdje planinari mogu prenoći prilikom uspona na vrh Sv. Gere: u kući gostonice Dake

Dakice Radića, u prostranoj jednokatnici Nikole Radića (bivša kuća sošičkog načelnika Hranilovića - Vune), te u kući gostonice "K Marici". (Gostonica "K veseloj Marici" najstarija je gostonica u Sošicama. Spominje ju 1906. i Vjekoslav Novotni u svojem Vodiču na Plješivcu i na Sv. Geru.)

Nešto se ipak učinilo, ali ne u Žumberku, već u Zagrebu. Saznajemo to iz Žumberačkih novina koje su izlazile u Zagrebu od 1934. do 1940. god. Urednik i izdavač novina bio je grkokatolički svećenik i poslije križevački grkokatolički nadbiskup, te publicist, dr. Janko Šimrak. Pod okriljem novina djelovao je i Odbor za napredak Žumberka koji je poticao niz akcija za kulturno-povijesni i turistički razvoj Žumberka.

Ako mogu Novomeščani imati dom u blizini Sv. Gere (Hudolinova kuća na Miklavžu i sklonište pri izvoru Gospodične), mogu to i Žumberčani na

Središte Radatovića tridesetih godina

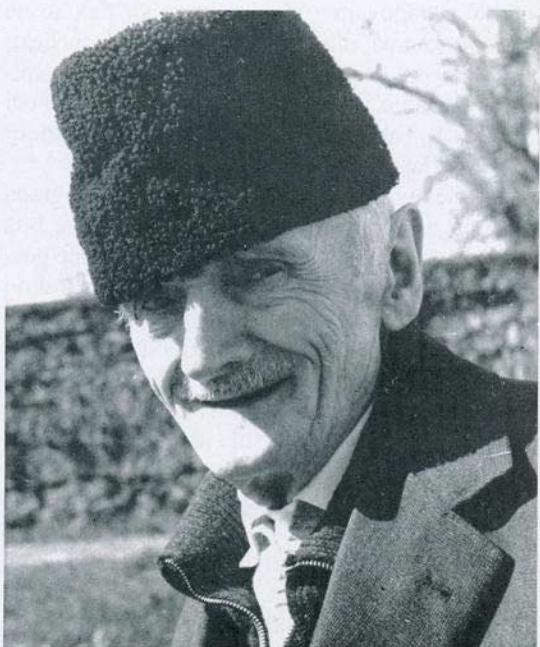
svojoj strani Sv. Gere! Zašto bi samo sela podno Gorjanaca imala koristi od planinara, kad to mogu imati Žumberački seljaci, trgovci i gospodari! I konačno, zašto naši planinari idu u strane gore i tamo troše silne novce a svoju goru zapostavljaju? Žumberačkom turizmu nisu potrebni nekakvi veliki hoteli, nego male planinarske kuće, dobar doček, poštovanje i najjednostavnija podvorbija. Tako su razmišljali Žumberčani okupljeni oko Žumberačkih novina i urednika dr. Šimraka.

I akcija je počela. Osnovan je fond za turizam iz kojeg će se financirati izgradnja planinarskih kuća i označavanje planinarskih puteva. Apeliralo se na planinarska društva u Zagrebu i na imućne Žumberčane da novčano pomognu akciju. U kronici Žumberačkih novina (1934. br.7) zabilježeno je kako je Mirko Makar, trgovac iz Karlovca, na jednoj svadbi u Kamanju prikupio svotu od 214 dinara kao prilog za gradnju "Žumberačkog planinarskog doma".

Dobrovoljni prilozi sakupljeni su i u Radatovićima 23. rujna 1934. na proslavi prilikom otkrivanja, nad glavnim ulazom u župnu crkvu sv. Nedjelje, spomen-ploče pjesniku "Žumberačkih elegija" Jovanu Hraniloviću. Proslavi su bili nazočni, osim Žumberčana, mnogi uzvanici, kulturno-umjetnička društva, a bilo je dosta i planinara. Bili su tu predstavnici i planinarskih društava iz Zagreba i Karlovca koji su se poslijе svečanosti, tražeći lokaciju za budući dom, uputili u smjeru vrha Sv. Gere.

Pod pokroviteljstvom bana Savske banovine dr. Viktora Ružića (po majci Žumberčanina) i u organizaciji Žumberačkih novina, na IV kongresu Žumberčana u selu Brezovcu (1938.) raspravljaljao se i o razvoju planinarstva u Žumberku.

Članovi Fonda za turizam ozbiljno su shvatili "maljanje znakova koji pokazuju put na Sv. Geru". O tome svjedoči opširan i dobro pripremljen plan markiranja objavljen u Žumberačkim novinama u broju 7, 1938. Planom je predviđeno markiranje dviju glavnih staza do Budinjaka, i to jedne iz Samobora, a druge iz Svetе Jane. I od Budinjaka će biti označene dvije glavne staze, koje će se pak sastati u Sošicama. A iz Sošica će voditi također dvije staze do vrha Sv. Gere: jedna preko Jezernice a druga iz predjela Blata. Kad se izgrade te "Glavne linije", onda će se pristupiti izgradnji sporednih linija: Jastrebarsko - Slavetić - Tihočaj; Slavetić - Stiči - Pećno - Gornja Vas" itd.

Općinski načelnik Radatovića Marko Smiljanić godine 1939.

Zanimljivo!

S označavanjem planinarskih staza započelo se u proljeće 1939. u Smerovištu, od "Krčme k planinaru", gospodara Mike Dumića. Tu je bila postavljena ploča na kojoj su bili nacrtani putevi od Samobora do Metlike (!) i do vrha Sv. Gere. Ploču je postavio, smjerove puta označio i uresio sa žumberačkim narodnim motivima Aleksandar Rubeša, učitelj pučke škole u Smerovištu. Oko te ploče bilo je i prilično svada. Lipovčani su ploču preko noći srušili (vjerojatno zato što markirani put nije vodio kroz njihovo selo), a Dragonošci su je preko dana postavili (jer put je vodio kroz njihovo selo). I to se ponovilo nekoliko puta. Slično se događalo i u Brezovcu s uništavanjem markacija, dok najzad žandari nisu zaprijetili štetočinama batinama i zatvorom (Žumberačke novine, br. 17, 1939.).

U planu Fonda za turizam bila je predviđena izgradnja dva doma, jednog u području vrha Sv. Gere, a drugog podno vrha Zečaka, u blizini sela Višoševića. Nikola Šajatović iz starog uskočkog sela Jezernice predlagao je izgradnju doma i u predjelu Jezernica, jer bi ta "stacija", pošto je udaljena od vrha Sv. Gere oko jedan sat hoda,

najbolje odgovarala planinarima. Ali dok se ne izgrade domovi, misle neki članovi fonda, prijeko je potrebno da se uz pješačke staze odrede "planinarske štacije" gdje će planinari u nuždi moći prenoći. Takva mjesta već postoje u Gornjoj Vasi, Sošicama i u Metliki.

U međuvremenu nabavljena je i drvena građa za dom u predjelu vrha Sv. Gere. Građa je bila uskladištena u Radatovićima, u dvorištu kuće gospodnjičara Mirka Smiljanića, tadašnjeg općinskog načelnika u Radatovićima. Kod njega je bio i nacrt kuće, jer je on trebao prevesti građu na gradilište i voditi nadzor nad gradnjom. U kojem su predjelu planinari namjeravali podići dom nije nam poznato. Vjerojatno se mislilo na livadu Kaštanice, jer je тамо izvor pitke vode. A možda je bila planirana izgradnja i na livadi Studena voda, jer i тамо ima dobre "studene vode". No, ništa nije bilo od gradnje, jer je talijanska vojska prilikom povlačenja iz Radatovića, prosinca 1942., zapalila pola sela. Uništen je tada i građevni materijal za

dom. I nacrt doma je tijekom rata nestao.

U okviru Društva Žumberčana u Zagrebu 30ih je godina djelovala i izletnička sekcija koja se najprije zvala Planinarski odbor a zatim Zadruga Planinar. Članovi su bili dobro organizirani, su svoju upravu i planinarski žig, a priredivali su i izlete, naravno, najviše u Žumberačko gorje. U Sošicama su htjeli imati i svoje planinarsko sklonište. Zamolili su sošički Školski odbor da im odstupi dio školskog zemljišta za gradnju "Žumberačkog planinarskog doma". Bila bi to skromna drvena kućica sa dvije sobe i kuhinjom. Jednu sobu, gostinsku, u slobodno bi vrijeme koristili Sošičani za svoju čitaonicu.

I upravo kada je taj planinarski pokret Žumberačkih novina i Društva Žumberčana bio u punom zamahu, počeo je drugi svjetski rat. Sve se moralo prekinuti, sve je zamrlo - ostala je samo povjesna planinarska epizoda zabilježena u Žumberačkim novinama i u sjećanju starih Žumberčana.

Epitafi u planinama - da ili ne?

Prof. dr. ŽELJKO POLJAK, Zagreb

Kada sam se prije pola stoljeća prvi put penjao na Triglav, a bilo je to smjerom "čez Prag", sjećam se brojnih usputnih spomen-ploča poginulim alpinistima. Na kritičnim mjestima takve su ploče bile na svakih desetak metara, većina na njemačkom, a ostale na drugim jezicima. Kao početnika gotovo su me prestravili natpisi koji su počinjali ovim riječima: "Tu je poginuo slavni alpinist ... taj i taj". Što li tek čeka mene početnika, kad alpinistički asovi nisu uspjeli izvući živu glavu?

Danas nijedna od tih spomen-ploča nije više na Pragu, sve su premještene na groblje u Mojstranu, gdje im je zapravo i mjesto. Tada još nisam shvaćao opravdanost takvoga postupka nego sam ga smatrao nedoličnim prema ljudima koji su u planini izgubili život. Čak sam nekoliko godina poslije i sam sudjelovao u jednoj takvoj akciji. Godine 1951. poginuo je u Špikovoj stijeni oblijubljeni velebitaš Ratko Čapek i iduće smo mu godine u stijeni postavili spomen-ploču. Bio je to

sam po sebi pogibeljan pothvat i sva je sreća da tom prilikom nije još netko poginuo. Ni ove spomen-ploče nema više u stijeni i ne znam gdje se danas nalazi. Sjećam se i prepirke s upravom groblja Mirogoj u Zagrebu koja nije dopuštala da se Ratkov grob obilježi velikim prirodnim kamenim obeliskom što smo ga uz velike napore dopremili s Bijelih stijena u Gorskom kotaru. Ratko je veoma volio Bijele stijene i naivno smo mislili da tim kamenom ispunjavamo njegovu neizrečenu želju. Kompromis je stvoren na taj način da smo obelisk skratili, tako da ne bi stršao iznad spomenika na okolnim grobovima.

Napokon, i u nas poštovatelja uspomene na Ratka Čapeka ubrzo je sazrijelo ispravno shvaćanje o tome kako treba njegovati uspomenu na toga dragog i velikog planinara: velebitaši su njegovim imenom nazvali planinarsko sklonište u Samarskim stijenama što su ga podigli vlastitim rukama.

Slovenski planinari danas ne dopuštaju posta-

vljanje epitafa uz planinarske staze. Je li opravданo ili nije da se mjesta nesreće obilježavaju na takav način?

Ponajprije valja reći da ovakve ploče uopće i nisu epitafi (nadgrobne ploče), jer poginuli alpinist i nije sahranjen na mjestu nesreće nego negdje daleko, obično na groblju u svome rodnom kraju. I u nas se događa da se nakon smrte nesreće nekog planinara nastoji obilježiti mjesto stradanja ili se čak pokušava "epitaf" postaviti u blizini, na drugom, pristupačnjem mjestu, da bi ga moglo zapaziti što više prolaznika (primjer: stijena kod Planinarskog doma PD "Paklenica"). Drugo, takav je postupak nedoličan i nekulturan. Iako će se ova tvrdnja kosnuti emotivnijih pojedinaca, jer će je osjetiti kao povredu svoga pijeteta prema nekom dragom pokojniku i protivnom njegovovanju uspomena na nj, oni se s tim moraju pomiriti. Kad ne bi bilo tako, onda bi npr. autocesta od Zagreba do zapadne Slavonije bila nalik Mirogoju, jer bi uz nju na svakih pedesetak metara bio poneki spomenik poginulom vozaču ili putniku.

Sjetimo se da je nekoliko godina nakon otvorenja autoceste i bio takav običaj, ali je danas s pravom iskorijenjen. S pravom zato, što bi po istoj

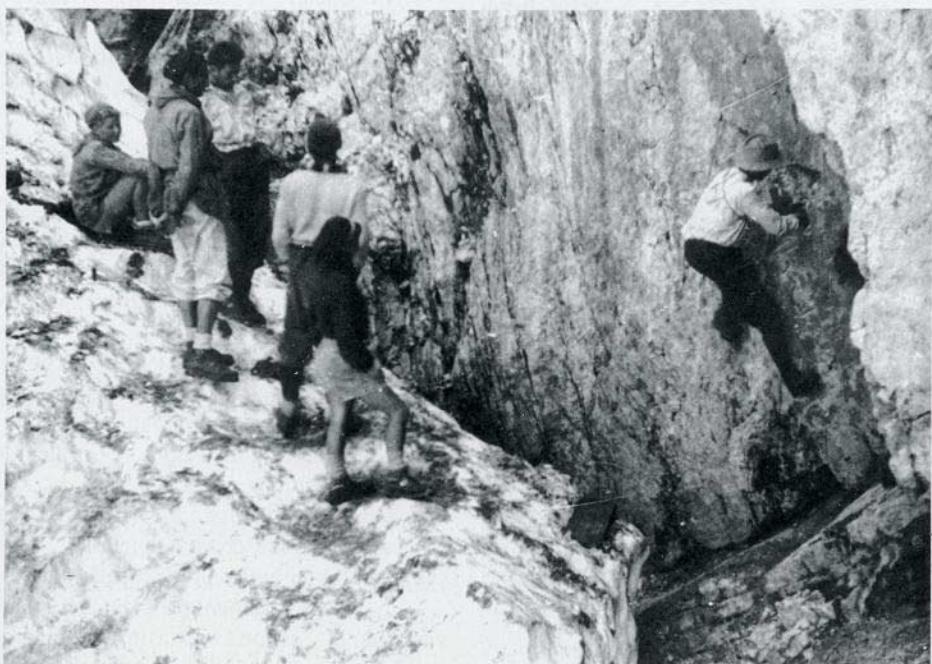
logici (spomenik na mjestu smrti) naši stanovi bili kreati takvim pločama. Da nisu uklonjene ploče s Triglava, valjalo bi put "čez Prag" preimenovati u "aleju mrtvaca" ili nešto slično. Čast pokojnicima i njihovoj uspomeni, ali svoje poštovanje treba iskazati na doličan način i na pravome mjestu, a to je mjesto stalnog počivališta. Srećom je epidemija spomen-ploča (ne samo pokojnicima) za nama.

Lijep je običaj da i u planinama trajno sačuvamo uspomenu na svoje planinarske velikane, pa tako valja i nastaviti, ali vodeći pritom brigu da svoje poštovanje iskazujemo na primjeren način. Evo, na kraju, nekoliko lijepih primjera iz naših planina!

- Planinarski dom na Risnjaku nosi ime prvog predsjednika HPD-a dr. Josipa Schlossera (njegovim su imenom nazvane i stube u Zagrebu koje vode na Šalatu)

- Lukina jama na Hajdučkim kukovima, najdublja u Hrvatskoj, nazvana je po ing. Ozrenu Lukiću, hrvatskom branitelju koji je poginuo na Velebitu

- Dom "Ivan Pačkovski" na Puntijkari, Medvednica, sačuvao je u svome imenu uspomenu na predsjednika PD "Zagreb", požrtvovnoga graditelja tog objekta

Postavljanje spomen-ploče Ratku čapeku u Špikovoj stijeni
20. srpnja 1952.

Foto: Dr. Ž. Poljak

- Dom "Umberto Girometta" na Mosoru, sagrađen 1931., koji se bez ikakva opravdana razloga tada zvao "Dom kraljice Marije", danas nosi ime svoga graditelja

- Planinarsko sklonište na kalničkom obronku Pesku nosi ime zaslужnog koprivničkog planinara Rudija Jurića

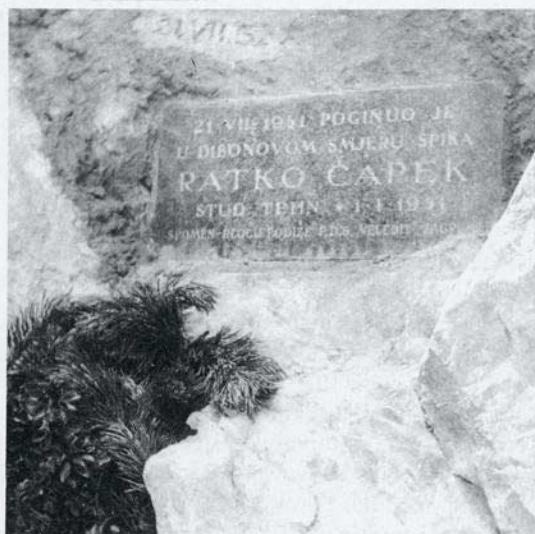
- Planinarsko sklonište na Lokvi, Biokovo, nazvano je imenom Slobodana Ravlića koji je izgubio život kao gorski spašavatelj u Biokovu

- Planinarski dom na Brodskom vinogorju nosi ime Gjure Pilara, čovjeka koji je organizirao osnivačku skupštinu HPD-a 1874. godine

- Planinarski dom u žumberačkim Sekulićima nazvan je imenom Borisa Farkaša, koji se do zadnjeg dana života trudio da nam ostavi tu kuću što ljestvom i ugodnjom

Premužićeva staza - najvredniji "spomenik" u hrvatskim planinama

Spomen-ploča Ratku Čapeku u Špikovoj stijeni
Foto: Dr. Ž. Poljak

- Premužićeva staza na Velebitu veličanstven je spomenik koji je taj velikan sam sebi postavio za života ni ne znajući da će na zauvijek ostati "Premužićevom" stazom

- Na sličan se način ing. Albin Leustek ovjekovječio "svojom" stazom na Medvednici

- Ime Rossijevog skloništa u Rožanskim kukovima trajno obilježava spomen na zaslужnog istraživača velebitske flore

- Zoranićev vrh na Velebitu priznanje je pjesniku koji je napisao prvu planinarsku knjigu na svijetu ("Planine", 1536)

- Planinarsko sklonište "Jakob Mihelčić" na Bjelolasici znak je priznanja i zahvalnosti lugaru koji je početkom stoljeća planinarima otkrio Bijele stijene

- Gojtanov dom na Visočici (1992. po drugi put spaljen), opravdano je dobio ime po svom graditelju i "ocu ličkog planinarstva"

- Tatekova koliba na Stapu, kako planinari nazivaju ovo velebitsko sklonište, zapravo krije nadimak zadarskog planinara Slavka Tomerlina koji ni na pragu sedamdesetog rođendana ne posustaje u svojoj nesebičnoj graditeljskoj djelatnosti.

I na kraju, spomenimo klasične smjerove prvenstvenih uspona u našim stijenama koji s pravom nose imena pionira hrvatskog alpinizma, jer su te smjerove oni sami trasirali (Brezovečki, Dragman, Belačić itd.)

Mountain adventure

IVICA MARJANOVIĆ, Imotski

Jednom sam ja, Chuang Chou, sanjao da sam leptir i bio sam sretan i posve zadovoljan sa sobom, no nisam znao da sam Chou.

Najednom se probudih, i eto me, očito Chou. E sad, ne znam je li to bio Chou koji je sanjao da je leptir, ili leptir, što sanja da je Chou.

- Ha, a što sada?

Preda mnom se uzdignula stijena, gotovo ravna ploča, strašeci u meni želju da je pokušam svladati.

- Sada moraš u konope ...

- Izgleda da ih nisam ponio.

- E, nikad od tebe planinara. Uvik ćeš ostati "šetač" - kumio je Jole prezrivo na štap u mojoj ruci.

Uzalud sam pogledavao po stijeni tragajući za zrccem nade da se ipak nekako može proći i bez pomagala. Ne, naprijed se nije moglo. I dok sam se tako vrzmao, spazih na rubu vidika nekakvu stazu koja je u oštrom luku nestajala za stijenom što je svojom veličinom zastirala pogled, pa se nije moglo naslutiti kuda zapravo vodi.

- Pa došli smo se penjati - hrabrim se, odvaračajući na upitne Joline poglede, i zaputim se teatralno prema stazi. Pokazalo se da to nije nimalo lak zadatak jer se pejzaž naglo promijenio; ispunjavaše ga bezbroj oštreljih, povećih stijena sraslih jedna uz drugu, prekrivene gustim spletom granja i žbunja koje bi me mjestimice obgrliло, tako da sam lako mogao zamisliti kako izgleda u paukovoј mreži. Vrhovi stijena bijahu goletni, pa pokušah sa preskakivanjem s jednoga vrha na drugi, što je iziskivalo dobru tehniku i pažnju. Tek kada sam se dokopao malog proširenja kojim je počinjala staza, zastadon na tren osvrćući se s nemalim ponosom na prijeđeni dio puta.

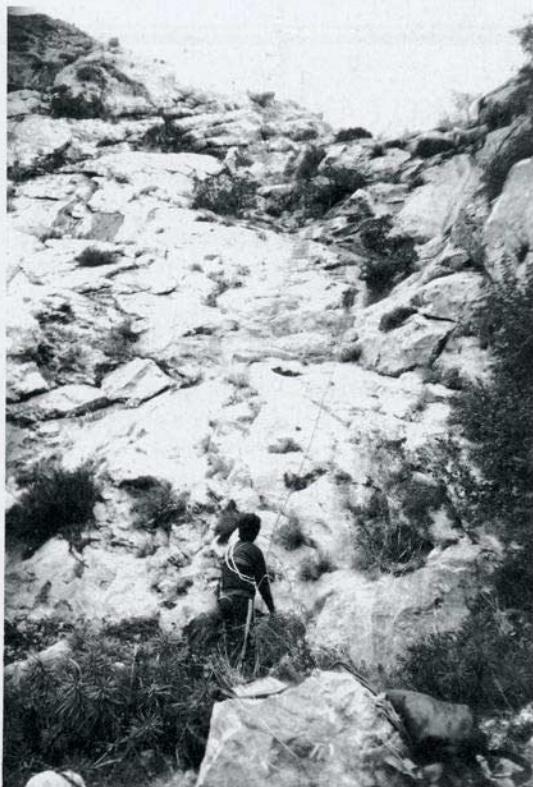
- Pa, što kažeš na majstora!

- Neš ti majstoruka! - kiseli se Jole.

- Da vidimo što nas dalje čeka? - sokolim se, tobže, ne slušajući omalovažavanje i upućujem se dalje stazom koja je na neki čudan način bila usječena u liticu, široka tek toliko da se dva čovjeka na njoj teško mogu mimoći. Bila je to zapravo nekakva razdjelnica između gole stijene, što se nadalje dizala strmo u vis, i gусте šume što

je bujala odozdo, dotičući ponegdje svojim vršcima stazu.

Nisam se mogao načuditi kako sam se od utabane staze našao odjednom u ovome čudnom predjelu. Najgore je bilo što nisam imao nikakva izbora do prepustiti se stazi poput grane što pluta niz rijeku. Da od gorega može biti još gore uvjero sam se uskoro kada se bez ikakva vidljiva razloga odozgo počelo obrušavati kamenje. Spasio sam se u posljednji čas prenut "umilnim" uzvikom: Skloni

se budalo, izgubit ćeš život!

Reagirao sam munjevit - šćućurivši se u nekakvom udubljenju preda mnom, promatrajući gomilu kamenja što se valjala niz strminu i nestajala u zeleno modrim dubinama šume i kamenja. Stajao sam tako neko vrijeme iščekujući napeto, nervozan jer nisam vladao situacijom, provirujući oprezno, držeći se jednom rukom zaklona. Nakon podužeg osluškivanja osokolih se i zaputih se dalje opreznim koracima, pogledajući po stijeni u potrazi za skloništem u slučaju da bi kamenje opet poludjelo. U toj napetosti prošao sam ostatak staze ne bivajući zapravo svjestan puta koji prođoh. Utoliko je bilo i veće moje iznenađenje kada se najednom preda mnom otvorila golema padina koja se penjala do omanjeg vrha što je dominirao krajolikom.

- Uh, izgleda da je mukama kraj.

- Pazi, zmija! ...

Inače se ne bojim zmija, ali nagli uzvik i napest od prijeđenog puta djelovali su tako da sam

smjesta zamahnuo štapom udarajući nesvjesno sve dok se špagoliko tijelo nije prestalo uvijati. Nisam još ni došao k sebi, kad li nestade prizora preda mnom, a ekran ispunji poruka: EKOLOGIC FAULT - GAME OVER!

Nisam stigao ni shvatiti što se dogodilo, a Jole me već počeo izguravati sa stolice jer je na ekranu svijetlilo: MOUNTAIN ADVENTURE - Play new game - Y/N?

- Ajde, ajde, diš se, nisi smio ubiti zmiju, sada je na mene red... - požuruje me nestrljivo kako bi zazuzeo svoje mjesto pred kompjuterom.

Poslao sam nebu "sočnu dalmatinsku" i ustao dok je u meni još tinjala iskrica ljutnje zbog izgubljene igre, te stado hodati po sobi da se malo ohladim. Pa, kvragu, to je samo igra - tješio sam se zaustavivši se kraj prozora dnevne sobe kroz koji se pružao lijep pogled na okolinu. Vani je bio prekrasan proljetni dan.

- Hej, kako je vani lijepo vrijeme.

- Ne pometaj me sada dok igram!

Razmišljanja u podne

ZLATKO PAP, Varaždin

Malo u desno, od uske stazice snalazice, kod žgoljavoga hrasta u podne, na povećem kamenu u pukotini sa malo zemlje, raste plavi cvijetak-ić. Sve bi to bilo nezanimljivo da ne postoji na vrhu jedne planine.

Nije to neka obična planina kao što izgleda obična planina. Svaka gora ima dolinu kroz koju vijuga potok-otok-tok. Pa ima stazu koja do nje vodi, pa ta staza prelazi u stazicu, a obično je zovu kozja stazica, jer se po njoj kreće spretno poput koze. Pitate se što vas to neki tamo zamajava, jel' san il' java. Jel' to planina prava il' je izmisnila neka luda glava.

Zaputio si se, a ni sam ne znaš kako i zašto, a planina je sve veća, pa ako nemaš posla preča, odjednom se nađeš podno te planine. Kad, odjednom se nađe neki usukan čičica, zinuo si od čuda ko pečen brav, ni sam samcat nemaš pojma koliko si glupav, mučiš onako blesav, čičica prode pored tebe, lijepo te pozdravi, a ti proturiš kakav piskav glas, ni sam se ne čuješ, a i ne znaš kako si

načinio prvu grešku, veliku i vrlo tešku. Pa znaj, kada netko silazi s planine, makni se u stranu i pozdravom mu odaj poštovanje, premda mi se čini da je takvih sve manje, da dalje ne činiš greške, velike i vrlo teške.

Slušaj dalje i bez greške! Ne beri, ne trgaj, ne gazi cvijeće, učit' se ponašanju sada ti je preče, ne deri se ko blesav, već tiho pjevuši, ne ostavlaj iza sebe smeće, jer takove ta planina neće. Ako, nije lako, na vrh samo tako doći. Gdje ne može slabiji, nastoj mu pomoći

U domu pod zvijezdama drži se reda, poštuj mir u kasne sate, kada deset sati krene, ujutro ne diži buku i kreći se poput sjene. Bolje mjesto ne zasjedaj, umornome ga prepusti, bolesnim, ženama i djeci, daj svima prednost kada i gdje zagusti. Malo u desno, uske stazice snalazice, kod žgoljavog hrasta u podne, na povećem kamenu (tko zna otkud), u pukotini sa malo zemlje, raste plavi cvijetak-ić, boje neba, a možda i mora, ili plavih gora, ili očiju djevojke kraj tebe.

Planinarstvo u filateliji

DARIO STELLA, Čakovec

Nastavljajući svoju uspješnu suradnju, članovi Planinarskog kluba "Extrem" i Hrvatskog filatelističkog društva "Zrinski" iz Čakovca filatelistički su obilježili i u 1995. godini pohode čakovečkih planinara. Tako je u spomen na pohod čakovečkih planinara "Kilimanjaro '95" i njihov uspon na najviši vrh Afrike bio u uporabi prigodan poštanski žig u pošti 42300 Čakovec, dana 30. prosinca 1995., a uz to je izrađena i prigodna omotnica. Posebno je zanimljivo da je pored omotnice na kojoj ne nalijepljena poštanska marka Republike Hrvatske i koja je marka poništena prigodnim poštanskim žigom, izdana i omotnica s nalijepljenom poštanskom markom Tanzanije koja je poništena redovnim poštanskim žigom grada Arushe iz kojega su planinari krenuli na svoj pohod. Pored toga je na nekoliko službenih omotnica pohoda, veličine 230x110 mm, otisнутa ista slika kao i na prigodnim omotnicama, na koje su nalijepljene

poštanske marke Republike Hrvatske i Tanzanije te su poništene prigodnim poštanskim žigom i redovnim poštanskim žigom grada Arushe. Nekoliko su omotnica potpisali svi sudionici pohoda

Na isti je način obilježen zimski uspon na vrh Erciyes u Turskoj, koji su poduzeli članovi PDS "Velebit" iz Zagreba i PK "Extrem" iz Čakovca. Crtež za ovu omotnicu izradio je planinar i slikar amater dipl. ing. Adrijan Horvat, dok je zamisao za ovo izdanje dao sudionik pohoda Zvonimir Jembrih iz Čakovca.

Direkcija Hrvatske pošte i telekomunikacija nije odobrila uporabu dva prigodna poštanska žiga kojima se trebalo obilježiti uspon planinara na Mont Blanc i Gross Glockner, iz nama nerazumljivih razloga, kao da je mala stvar uspeti se na najviše vrhove Europe i na njima razviti hrvatsku zastavu.

PLANINARSKI POHOD »KILIMANJARO '95«

KILIMANJARO
PLANINARSKI KLUB EXTREM - MEDIMURJE - HRVATSKA

Kako popularizirati svoju planinarsku kuću

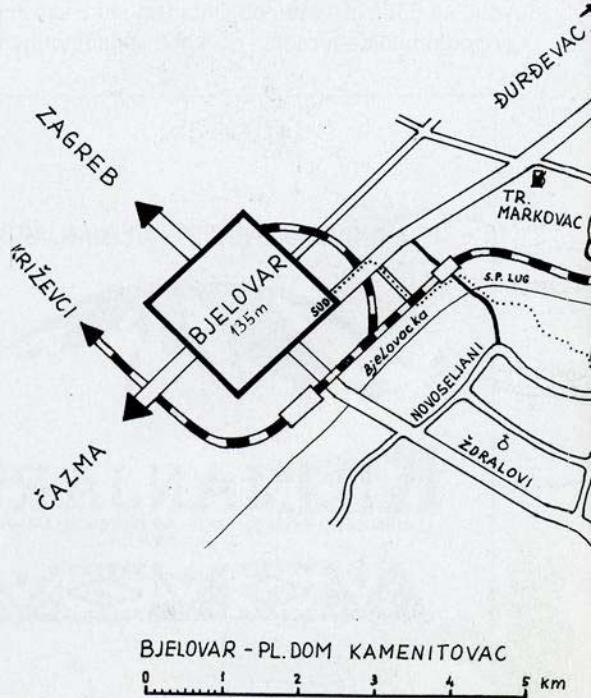
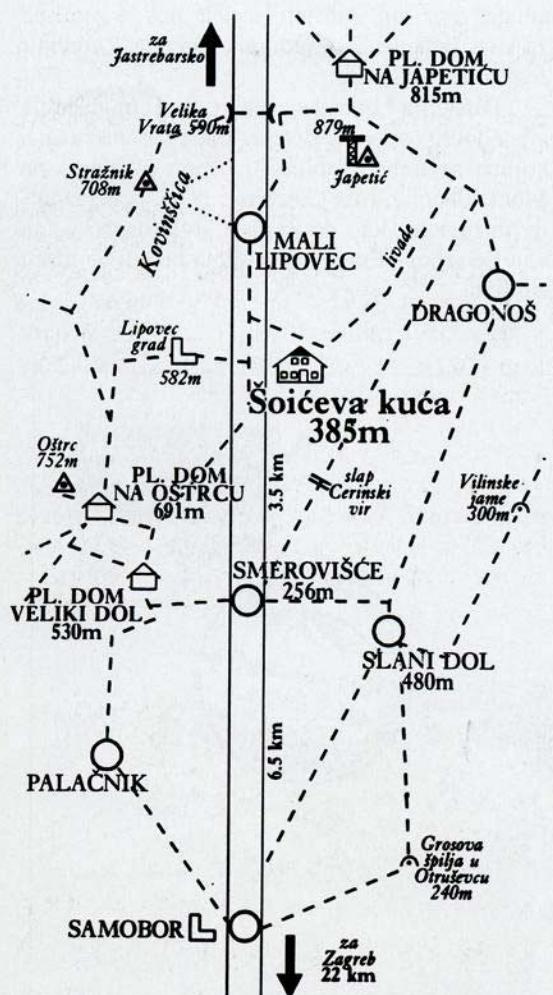
Dr. ŽELJKO POLJAK, Zagreb

Poznato je da su planinarske kuće, u gospodarskom smislu, gotovo redovito deficitarne. Razlozi su poznati: radnim je danom malo posjetitelja, lokacija je teže pristupačna za razliku od ugostiteljskih objekata na prometnim mjestima, troškovi održavanja veći, a uz to ih obično ne vode profesionalci nego amateri-volonteri. Uz to su mnoge kuće malo poznate široj javnosti, pa

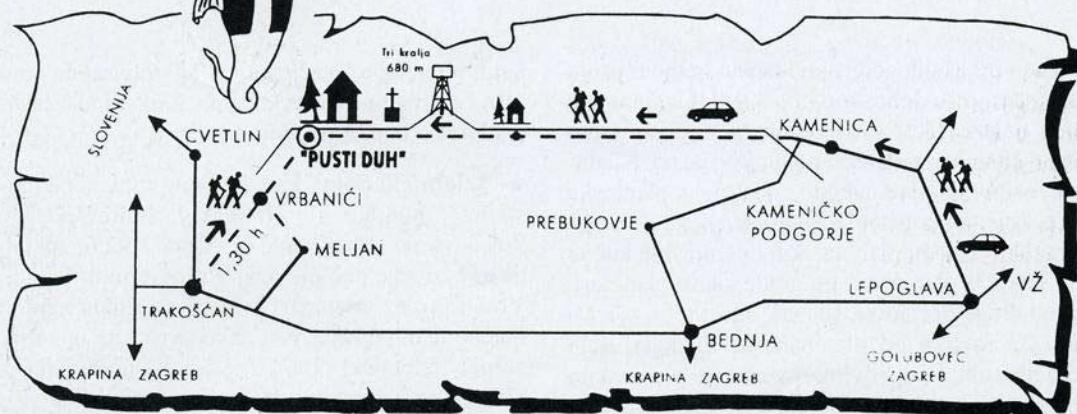
zbog toga životare u anonimnosti. Kako tome doskočiti? Evo nekoliko korisnih primjera!

● **Šoićeva kuća u Samoborskom gorju.** HPD "Japetić" iz Samobora tiskalo je vrlo dopadljiv trodijelni prospekt koji sadrži, osim uobičajenoga popratnog teksta, dvije fotografije, daljinarnu putevnu, shematisiranu zemljopisnu skicu i, čak, jednu pjesmu s notama. Naslov joj je "Šoićeva kuća", tekst je napisao Marko Vukasović, a uglazbio je Tonček Filipec. Iz toga prospeksa prenosimo zemljopisnu skicu koja može poslužiti i drugim društvima kao primjer, a ujedno će biti korisna našim čitateljima prilikom izleta u Samoborsko gorje.

● "Pusti duh" na Ravnoj gori iznad Trakošćana. PD "Trakošćan" iz Lepoglave, koje upravlja ovim domom čudna imena, objavilo je vrlo ukusan

informacije na telefon:
042/791-803 Damir Kužir

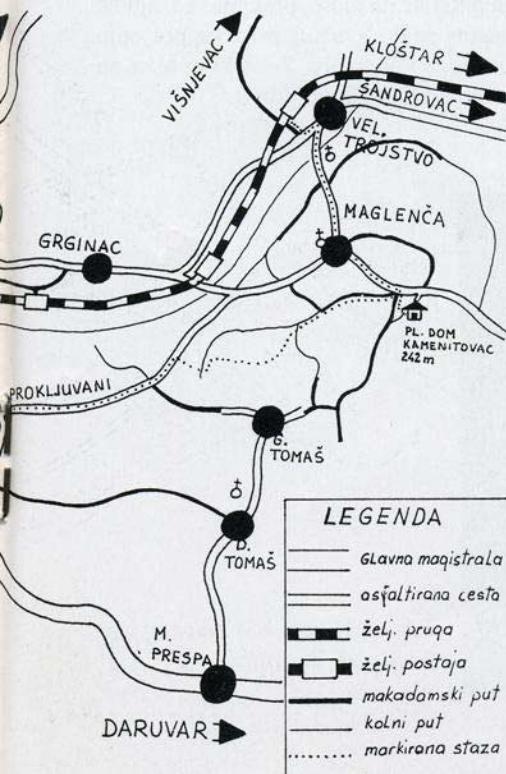

propagandni letak. Svojim sadržajem on upravo mami da posjetite njihovu kuću. Osim osnovnih podataka, ilustriran je duhovitim crtežom te jed-

nostavnom skicom prilaza koja je razumljiva čak i kartografski nepismenim ljudima.

- Planinarski dom na Kamenitovcu u Bilogori. PD "Bilogora" iz Bjelovara brine se da njihov dom bude otvoren i dobro opskrbljen, a uz to je uredilo i kružnu stazu oko doma. Sve to možete naći na preglednoj skici koja svakom posjetitelju olakšava orientaciju. Jednostavno, jeftino i učinkovito!

- Tomislavov dom bio je prije požara 1964. godine pod upravom Planinarskog saveza Hrvatske. Listovni papir koji je upotrebljavala uprava imao je u zaglavlju mali crtež zgrade koji je s vremenom postao svojevrsnim zaštitnim znakom.

PLANINARSKI SAVEZ HRVATSKE
TOMISLAVOV DOM

SLJEME 1012 m Z. P. GRAČANI - TELEFON 25-000

Planin(ar)ske kuće u Hrvatskoj

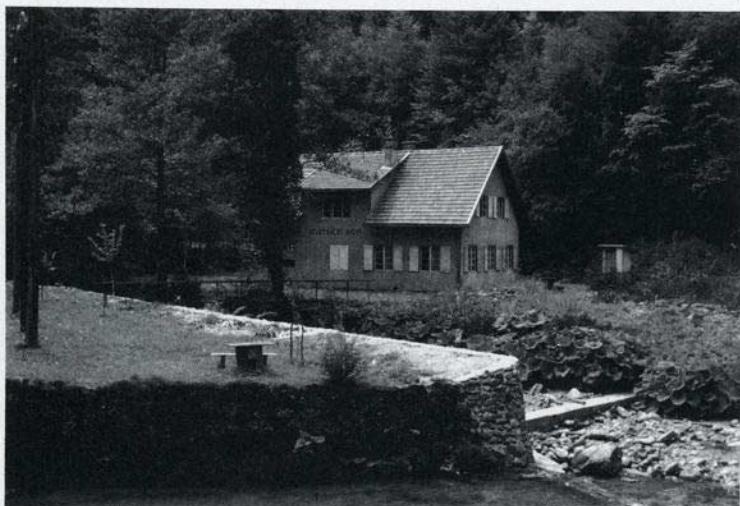
Dr. ŽELJKO POLJAK, Zagreb

Kao i prijašnjih godina, u idućem ljetnom broju našeg časopisa donosimo popis svih planinarskih kuća u Hrvatskoj s osnovnim podacima, kako bismo čitateljima olakšali planiranje izleta. Međutim, osim tih planinarskih, postoje i planinske kuće, koje tim popisom nisu obuhvaćene. U čemu je razlika između planinarskih i planinskih kuća?

Kuće u planinama ne grade samo planinari, nego i drugi, npr. lovci, šumari, ugostitelji, privatnici. Za razliku od planinarskih objekata, koje grade planinari, nazovimo ove druge planinskim objektima. Neki su od njih vrlo atraktivni i za planinare, pa će se oni, razumljivo, i njima koristiti pri posjećivanju planina, pogotovo tamo gdje nema planinarskih kuća. Na Velebitu, na primjer, postoji motel na Vratniku i hotel "Velebno" na Baškim Oštarijama koji svojim lokacijama gotovo idealno popunjavaju nedostatke u lancu planinarskih skloništa na toj neobično dugačkoj planini. To su, dakle, planinski objekti, a od planinarskih se razlikuju i time što u njima članovi planinarske organizacije nemaju popust na temelju članske iskaznice. Za ovaj put, eto nekoliko takvih obje-

kata, pa neka to bude poticaj čitateljima da nam pišu i o drugim sličnim kućama, kako bi naš časopis bio što korisniji i informativniji.

● **"Izletnički dom" kod Zelenog vira.** Kod najstarije "munjare" u Hrvatskoj, hidroelektrane Zeleni vir pod Skradom u Gorskem kotaru, upravo na mjestu gdje počinje onaj glasoviti mini-kanjon Vražji prolaz, planinari prolaze uz lijepu zgradu obično je ni ne zapazivši, iako je na njoj upadljiv natpis "Izletnički dom". Izgleda da upravljači iz Skrada nemaju s tim domom sreće, jer je više zatvoren nego otvoren. Sada je konačno, nakon nekoliko godina, s njegovih vratiju skinut lokot i dom opet pruža mogućnost noćenja i opskrbe, pa tko želi, može tu i ljetovati po prilično pristupačnim cijenama. Objekt je lijepo uređen i opremljen s 30 ležaja. Nanese li vas, dakle, put u Skrad, na primjer kada putujete na more, prekinite vožnju na dva sata, spustite se do Vražjeg prolaza, posjetite špilju Muževu hižu i Munjaru Zeleni vir, te se na kraju okrijepite u Izletničkom domu.

*Izletnički dom kod Zelenog vira
Foto: Dr. Ž. Poljak*

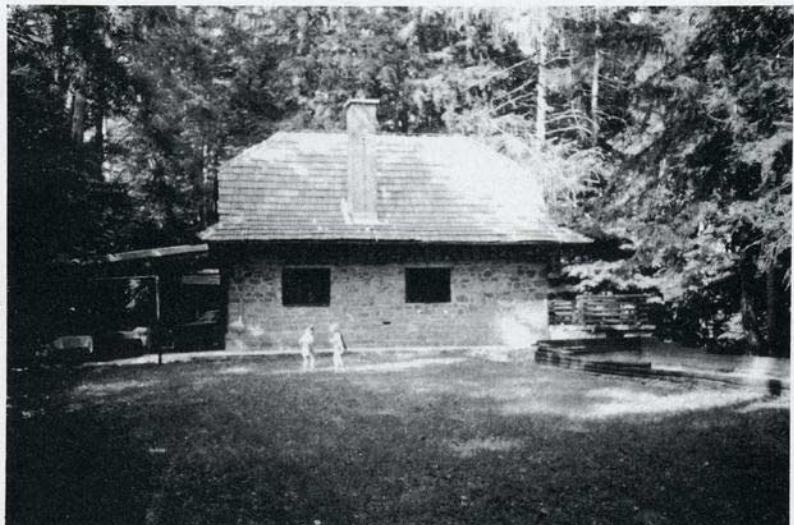

*Eko-selo kod Koretića
u Žumberku
Foto: Dr. Ž. Poljak*

● **Eko-selo u Žumberku.** Žumberčanin Željko Milovanović odlučio je da u svom zavičaju osnuje eko-selo. U taj je pothvat uložio krupna sredstva i u siječnju ove godine eko-selo je svečano otvoreno za javnost. Vjerovatno će trebati još nekoliko godina da se kompletira sadržaj koji jedno eko-selo treba sadržavati, ali već sada tu ima nešto što će planinare osobito zanimati. To je središnji objekt, velika drvena zgrada s restoranom i osam soba (30 kreveta). Eko-selo je već sada postalo atraktivnim izletištem. Tu je mala životinska farma i ergela jahačih konja, koji se mogu unajmljivati, a u blizini je i Izviđački dom. Sve se to nalazi oko Koretića mlinu, na ušću potoka Rakovca u Breganu. Kako stići u Koretiće? Krene-

te li iz Bregane žumberačkom cestom, na 10. kilometru kod Gabrovice treba lijevim odvojkom povrh ribogojilišta (restoran s ribljim specijalitetima!). Prilično prašnom cestom stiže se nakon desetak kilometara do Koretića mlinu, odakle vodi desno uz potok Rakovac odvojak od 200 m do eko-sela. Želite li i planinariti, možete se za sat hoda uspeti do Noršić sela, pa odатle po želji na Japetić ili u Samobor.

● **Loborščak na Maciju.** Planinari rijetko posjećuju Macelsku goru, iako je vrlo pristupačna i bogata lijepim šumama. Možda zato što tu nema planinarske kuće kao na drugim zagorskim planinama. Ipak, svega tri i pol kilometra šum-

*Šumarska kuća Loborščak
Foto: Dr. Ž. Poljak*

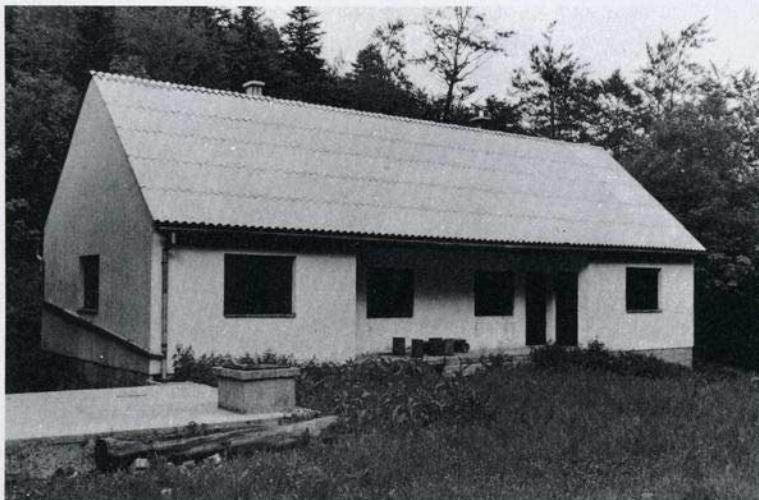
Recepција НП "Risnjak"
Foto: Dr. Ž. Poljak

skom cestom od Zagorske magistrale stižete do lovačke kuće Loborščak u posve planinskom krajoliku. Oko kuće je lijepa crnogorična šuma, u hladovini su klupe i stolovi za izletnike, zatim ognjište za roštilj i nekoliko igrališta. Pa čak ako je, kao obično, kuća i zatvorena, ostat će vam ovaj kratki izlet u vrlo ugodnoj uspomeni.

● **Recepција НП Risnjak.** Planinari se do doma na Risnjaku najčešće penju iz Gornjeg Jelenja ili s Platka preko Snježnika. Držeći se planinarskog pravila "uvijek drugim putem", neka vam jedanput polazištem bude Crni Lug (autobusom 12 km od Delnice), jer se tu u zaseoku Bele Vodice nalazi upravna zgrada Nacionalnog parka Risnjak. U sklopu upravne zgrade je i ugostiteljski sadržaj

(restoran i pet soba s 15 kreveta) te mala prirodoslovna zbirka, kao što je uobičajeno u svijetu. Na recepciji možete dobiti vodič s kartom, razglednice i potrebne upute. Odavle je uspon do doma na Risnjaku dobro markiran (3 sata hoda). Preporuča se uspon kroz prekrasnu dolinu Lesku uređenom "poučnom stazom".

● **Kugina kuća u srednjem Velebitu.** Riječ je o lugarnici sagrađenoj u blizini ruševine prastare istoimene lugarnice na uzdužnoj velebitskoj cesti. Nalazi se usred guste šume, upravo na mjestu gdje završava odvojak Premužićeve staze koji počinje u Skorpovcu. Lugarnica je obično zatvorena, ali je pristupačna jedna soba za goste, gdje se može i prenoći. Uz lugarnicu je cisterna s kišnicom, a

"Kugina kuća"
Foto: A. Vučnović

Hotel "Velebno" na Oštarijama

Foto: Dr. Ž. Poljak

ako želite hladnu izvorsku vodu, naći ćete je na obližnjem Težakovcu (1,5 km cestovnim odvojkom). Kugina kuća je polazna točka za uspone na Laktin vrh i Lisac, vrhove koji su tek nedavno markirani u sklopu "Velebitske obilaznice".

● **Hotel "Velebno" na Baškim Oštarijama** nije, istina, za svačiji džep (cijene su hotela B kategorije), ali je dragocjen za ljubitelje Velebita, jer se nalazi na mjestu koje je kao stvoreno za pohode u dubinu planine. Stalno je otvoren, ima 120 ležaja, restoran, kamp, parking, skijašku vučnicu, a tu je i autobusna postaja linije Gospic - Karlobag. Nakon gubitka planinarskog skloništa na Oštarijama (izgorjelo je za Domovinskog rata), planinari

ovdje imaju sigurno utoчиšte, a nakon napornijih tura sav komfor potreban za ugodan odmor.

● **Lovačka kuća pod Bukovcem na Biokovu.** Ishodišna točka za uspon je u Gornjim Brelima, selu 5-6 km od prijevoja Dubci (Vrulja) cestom prema Imotskom, kod trgovine nasuprot crkve, a označena je markacijom. Markaciju pratimo cijeli sat laganog uspona do crkvice Svetog Nikole (570 m), gdje markacija završava. Staza nastavlja kroz borovu šumicu i sipar u kanjon Ovčje Polje (950 m) gdje je izvor pitke vode (jedan sat od crkvice). Po izlasku iz kanjona desno pod vrhom Bukovcem u borovoј šumi smještena je lovačka kuća (1150 m). Ključ se nalazi u selu Gornja Brela u lovačkom društvu.

Lovačka kuća pod Bukovcem
Foto: J. Vukosav

Zaštita prirode

● **Zaštita planinarske prirode Bjelolasice.** Komisija za zaštitu prirode HPS podupire nastojanja Državne uprave za zaštitu kulturnog i prirodnog nasljeđa Zagreb za učinkovitiju zaštitu planinske prirode Bjelolasice i prijedlog da se ona proglaši parkom prirode. (I.S.)

● **Nacrt pravilnika o ambalažnom otpadu** stavljen je na raspravu Središnjici Eko-patrola i Eko-patrolana u planinarskim društvima. Prilikom kampanje "Očistimo svijet - poticaj za čiste planine" u 1995. i 1996. bilo je mnogo primjedaba o porastu nekontroliranog odlaganja iskorištene plastične ambalaže u planinama i šumama, čime se drastično nagrdjuje prirodni okoliš planine. Pozivaju se sve Eko-patrole da se uključe u raspravu. Komisija za zaštitu prirode HPS predložila je Državnoj upravi za zaštitu okoliša (DUZO) uvođenje oštrog ekološkog poreza na plastičnu ambalažu (za hranu i piće) po uzoru na druge europske zemlje. (I. S.)

● **Poučno-ekološke staze.** Komisija za zaštitu prirode HPS smatra da se one ne mogu uspostavljati u strogim rezervatima (Bijele i Samarske stijene, Hajdučki i Rožanski kukovi) i da moraju biti verificirane u Komisiji. Korisne su jer imaju poseban edukativni karakter radi poznavanja ljepote i vrijednosti planinske prirode i doživljavanja planine na drukčiji način. (I.S.)

● **Ekološka tribina "Svibanjski dani mira"** organizirana je 25. svibnja u Mrkoplju. Ove je godine sudjelovala i Komisija za zaštitu prirode HPS. U sklopu priprema za međunarodno "Zasjedanje NVO iz država planina Europe" Stjepan Plečko je nastupio prilogom o izgradnji TE Plomin i njenom utjecaju na okoliš, Katarina Krklec programom Male škole, a prezentiran je i na računski obrazovni program za mlade Manje smeća - više koristi. O devastaciji planinske prirode u fužinskom kraju nastaloj neracionalnom izgradnjom autoceste Rijeka-Karlovac izlagala je Antonija Periol. (I. S.)

● **Svjetski dan čistih planina** ove će se godine obilježiti 24. rujna i u Hrvatskoj, u sklopu kampanje Očistimo svijet - poticaj za čiste planine, a provodit će se radno u eko-patrolama u planinarskim društvima i u planinarskim društvima. U sklopu te kampanje nastavit će se započetim akcijama: Za čistu Medvednicu, Za čisti Velebit, Za čiste šume Sjeverne Dalmacije i drugima. Koordinirat će ih Središnjica eko-patrola. Pozivaju se planinarska društva da se uključe. (I. S.)

● **Čuvari prirode na Greben-gradu.** Bio je to 21. travnja kada su se svi tečajci za zaštitu prirode sastali na poučnoj stazi na Sljemenu, zadnjeg dana tečaja. Budući da su Ana Mušec, Anica Curiš i Karolina Kleković, članice PD "Gradina" iz Konjščine, redovito dolazile na tečaj, dogovoreno je da će svečana podjela diploma biti 12. svibnja na Grebengradu. Doček je bio vrlo srdačan. Uz domaćine, tu se našao tajnik PD "Gradina" gosp. Alojz Kranjec i nekoliko planinara. Nakon službenog dijela, podjele diploma, čestitanja i izmjenjivanja poklona, svi su se uputili do zidina Grebengrada. Poslije podne je prebrzo stiglo i da sutradan nije novi radni dan, pitanje je ne bi li cijelo društvo ostalo i do drugog dana. Ovo sigurno nije posljedni susret sa zagorskim čuvarima prirode jer ih veže zajednička ljubav prema prirodi, planinarenju i čuvanju biljnog bogatstva, naročito sada kada su primili diplome. Čestitamo novim čuvarima prirode (članovi su HPD "Gradina", "Zagreb Matica", "Željez-ničar", "Industrogradnja" i "Pliva") i poželimo da ih ubuduće bude što više. A za to će biti prilika već na jesen, na idućem tečaju zaštite prirode u trajanju od tri vikenda.

(Vjekoslava Budor)

Čuvari prirode u Podrutama kod spomen-obilježja palim zrakoplovima UN

Planinarska društva u Hrvatskoj

Adresar 1. svibnja 1996. (u zagradi broj članova 31. prosinca 1995.)

BELIŠĆE

HPD "Belišće" (55), 31551 Belišće, Gutmanova 14B.
Inf. Krunoslav Hornung, (031) 663-111/146 (na poslu)

BJELOVAR

HPD "Bilogora" (92), 43000 Bjelovar, p.p. 2. Inf. Đ.
Gustović, (043) 231-815

BROD MORAVICE

PD "Vršak" (38), 51312 Brod Moravice, Gornji kuti
10A, Josip Štajduhar

BUDINŠČINA

PD "Milengrad" (80), 49284 Budinščina, p.p. 11. Inf.
Zvonimir Zozoli, (049) 459-327

CRKVENICA

HPD "Strilež" (147), 51260 Crikvenica, Prim. dr.
Stanko Jurdana, Pavla Radića 33/4, (051) 781-862

ČAKOVEC

HPD "Železna gora" (30), 40000 Čakovec, p.p. 76.
Inf. Franjo Marciuš, (040) 813-847

PK "Extrem" (80), 40000 Čakovec, Zrinski
Frankopana 12. Inf. Velimir Mačković (040) 813-475
(stan) i 811-176 (na poslu)

HPD "Međimurje" (76), 40000 Čakovec, Trg kralja
Tomislava 15, (040) 815-063 i 812-319

DARUVAR

PD "Petrov vrh" (245), 43500 Daruvar, p. p. 77. Inf.
Julije Kolaček, (043) 331-391 (na poslu)

DELNICE

HPD "Petehtovec" (26), 51300 Delnice, Hrvatske
šume, Odjel za uređenje šuma, n/r Miljenka Gašparca,
(051) 812-188 ili 811-635 (stan)

DONJA STUBICA

PD "Stubičan" (40), 49240 Donja Stubica,
Golubovečka 8. Inf. Nikola Štefek, (049) 84-406 i 84-
426

DRNIŠ

HPD "Promina" (65), 22320 Drniš, Petar Bukarica,
Marka Nakića 2. (021) 886-337 i Josip Matić, Splitska
2

DUBROVNIK

HPD "Orjen" (65), 20000 Dubrovnik, p. p. 102. Inf.
Krešimir Ivanišević, (020) 453-810

DUGA RESA

PD "Vinica" (100), 47250 Duga Resa, p. p. 15. Inf.
Jasminka Rauk, (047) 81-587 (stan) i 81-144/23 (na
poslu)

ĐAKOVO

HPD "Đakovo" (24), Miroslav Lay, 31400 Đakovo,
Ul. A. Starčevića 53

FERIČANCI

HPD "Sokol" (190), 34512 Feričanci, Trg M. Gubca
9. Inf. Zlatko Brkić, (034) 723-018

GOSPIĆ

HPD "Visočica" (227), 53000 Gospić, p. p. 1. Inf. A.
Vučnović, (053) 572-016 (na poslu); Ogranak u
Zagrebu, Inf. Tomislav Čanić, (01) 430-053

IMOTSKI

HPD "Imotski" (20), 21260 Imotski, Josip Vukosav,
Peta Vrdoljaka 17b

IVANEC

HPD "Ivančica" (170), 42240 Ivanec, p. p. Inf.
Cvjetko Šoštarić, (042) 466-665 od 12 do 18 sati.

IVANIĆ GRAD

PD "Prijatelj prirode", 44310 Ivanić Grad, D. Kajfeža
1/I. Inf. Ivan Bokun, (044) 81-314

JABLANOVEC

HPD "Kameni Svati" (28) 10241 Jablanovec,
Krapinska 14. Inf. Mikuš (01) 422-408 (na poslu)

JASTREBARSKO

HPD "Jastrebarsko" (90), 10450 Jastrebarsko,
p. p. 20. Inf. Ivan Šlat, (01) 831-668

POK HV "Jelen" (31), 10450 Jastrebarsko, Zrinski
Frankopana 13

JELENJE

HPD "Obruč" (95), 51218 Jelenje, Vedran Stipić,
Podhum 1

KARLOVAC

HPD "Dubovac" (140), 47000 Karlovac, p. p. 77. Inf.
Milan Dijačić, (047) 222-561 (stan)

HPD "Martinščak" (157), 47000 Karlovac, p. p. 33.
Inf. Antun Petrekanić, (047) 611-617

KASTAV

PD "Kastav" (100), 51215 Kastav, kbr. 100. Inf.
Damir Spinčić, (051) 211-892 od 8 do 16 sati, 224-203
od 16 na dalje

KAŠTEL KAMBELOVAC

HPD "Ante Bedalov" (100), 21214 Kaštel
Kambelovac, p. p. 5. Inf. Ivan Bedalov (021) 220-543
(stan)

KAŠTEL SUĆURAC

PD "Kozjak" (126), 21212 Kaštel Sućurac, p. p. 52.
Inf. Vinko Pavelin, (021) 514-222

KLANJEC

HPD "Cesargrad" (53), 49290 Klanjec, M. Gubca 3.
Inf. Marijan Pleško (049) 50-413 (stan), 50-300 (na
poslu)

KONJIŠČINA

HPD "Gradina" (195), 49282 Konjiščina, p. p. 2. Inf.
Alojz Kranjec, (049) 650-36 (stan) i (01) 411-890
(posao)

KOPRIVNICA

HPD "Bilo" (590), 48000 Koprivnica, p. p. 45. Inf. dr.
Milivoj Kovačić, (048) 821-298 (stan)

- HPD "Pevec", 48000 Koprivnica, p. p. 77
KRAPINA
 HPD "Strahinjčica" (345), 49000 Krapina, Magistratska ul. 10. Inf. Jeronim Ferček, (049) 371-314
KRIŽEVCI
 HPD "Kalnik" (150), 48260 Križevci, Sanja Kruljac, Stjepana Radića 19
KUTINA
 HPD "Jelengrad" (75), 44320 Kutina, Omladinska 6. Inf. Josip Mucko, (044) 622-454 (na poslu)
 PD "Yeti" (15), 44320 Kutina, Husein (kod Lupoglavac), P. Zrinskog 85
LABIN
 PD "Skitaci", 52220 Labin, Kalić 2. Inf. Boris Šolaja, tel. i fax. (052) 856-355
LEPOGLAVA
 HPD "Trakoščan" (21), 42250 Lepoglava, Hrvatskih pavlina 12
LIPIK
 PD "Lipa" (62), 34551 Lipik, Slavenska 34. Inf. Josip Šurina, (034) 88-435
LUDINA
 PD "Moslavina" (10), 41316 Ludina, V. maja 8, Marijan Miletić
MAKARSKA
 HPD "Biokovo" (90), 21300 Makarska, p. p. 75. Inf. tel. i fax društva (021) 616-455 prije podne
MALI LOŠINJ
 HPD "Osorščica" (62), 51550 Mali Lošinj, B. Milanovića 8. Inf. Bolto Gaberšek, (051) 232-683
MATULJI
 PD "Lisina", 51211 Matulji, Trg maršala Tita 11
METKOVIC
 HPD "Šibanica" (60), 20350 Metković, Trg bana Jelačića 12. Inf. Tomislav Zubčić, (020) 683-136
MRKOPALJ
 HPD "Bijele stijene" (59), 51315 Mrkopalj, p. p. 9. Inf. Brana Blažević, (051) 833-248 (stan)
NAŠICE
 HPD "Krndija" (200), 34500 Našice, J.J. Strossmayera 17. Inf. Drago Trošelj, (034) 314-994 (stan)
NOVA GRADIŠKA
 HPD "Strmac", 35400 Nova Gradiška, p.p. 52
NOVI MAROF
 HPD "Grebengrad" (120), 42200 Novi Marof, p. p. 80. Inf. Damir Pikija, (042) 611-089
OGULIN
 HPD "Klek" (90), 47300 Ogulin, p. p. 75. Inf. Domitrović, (047) 525-012
OPATIJA
 HPD "Opatija" (90), 51410 Opatija, p. p. 31. Inf. Marica Tomaško, (051) 712-785
 HPD "Orljak" (70), 51410 Opatija, p. p. 68. Inf. Mario Rubeša, (051) 272-258
ORAHOVICA
 HPD "Orahovica" (99), 33515 Orahovica, S. Radića 10. Inf. Ivica Novotni, (033) 673-380
OROSLAVJE
 HPD "Runolist", 49243 Oroslavje, p. p. 45
OSIJEK
 HPD "Jankovac" (130), 31000, Pejačevića 2. Inf. Pucek, (031) 172-078 (stan)
 HPD "Zanatlija" (201), 31000 Osijek, Hrvoje Sandukčić, Naselje V. Nazora 4/4
OTOČAC
 HPD "Gromovača", 53220 Otočac, Zagrebačka ul. b.b.
OTOK KOD SINJA
 HPD "Kamešnica" (29), 21238 Otok kod Sinja, Ante Katić
PAKRAC
 HPD "Psunj", 34550 Pakrac, A. Hebranga 16/III, Goran Cišper, (043) 333-225
PAZIN
 HPD "Pazinka" (32), 52000 Pazin, Drščevka 13/3. Inf. Franjo Paulišić (052) 22-022
PLETERNICA
 HPD "Klikun" (100), 34310 Pleternica, p. p. 17. Inf. Vid Marić (034) 50-236
Požega
 HPD "Sokolovac" (152), 34000 Požega, V. Nazora 1.Inf. Mato Lukačević, (034) 271-700
PREGRADA
 HPD "Kuna gora" (50), 49218 Pregrada, p. p. 25. Inf. Ivan Kuster, (049) 73-033 (ponedjeljak, srijeda i petak do 12 sati)
PULA
 PD "Glas Istre" (250), 52100 Pula, 43. istarske divizije 9. Inf. Anton Filipčić, Sutjeska 8, tel. (052) 534-899
RAVNA GORA
 HPD "Višnjevica" (190), 51314 Ravna Gora, I. G. Kovačića 138.
RJEKA
 SPK "Čopaj", 51000 Rijeka, Drage Šćitara 1 PD "Kamenjak" (380), 51000 Rijeka, Korzo 40/I, tel. (051) 31-212. Inf. dr. Ivica Richter, (051) 445-226 (stan) i 835-295 (na poslu)
 HPD "Platak" (89), 51000 Rijeka, Korzo 2A/3,

tel. (051) 37-623 utorkom od 18-20 sati). Inf. Josip Jurasić, (051) 512-257 (stan), 37-522/108/ (na poslu)

PD "Torpedo" (130), 51000 Rijeka, Dolčić 12, Zoran Lazić

OPD "Tuhobić" (40), 51000 Rijeka, OŠ V. Gortan, Prilaz V. Gortana 2

PD "Učka" (100), 51000 Rijeka, Korzo 13

SAMOBOR

HPD "Japetić" (158), 10430 Samobor, p. p. 31. Inf. Zdenko Kristijan (01) 782-886 (stan), 781-411/259 (na poslu)

HPD "Maks Plotnikov", 10000 Zagreb, Hondlova 2, Fotokemika, ing. Zlatko Rataj

SENJ

HPD "Zavižan" (180), 53270 Senj, V. Nazora 1. Inf. Atanasić (053) 881-241

SESVETE

HPD "Lipa" (150), 10360 Sesvete, Trg D. Domjanića 6/II. Inf. Ivan Horvat (01) 200-315 (stan)

SINJ

PD "Svilaja" (48), 21230 Sinj, A. Matasa 7

SISAK

HPD "Sisak" (160), 44000 Sisak, Ul. Ivana Meštrovića 32. Inf. Mijo Štrk, (044) 36-376 (stan), 34-875 (na poslu)

SLAVONSKI BROD

HPD "Dilj - gora" (195), 35000 Slavonski Brod, Trg pobjede 19, Mijo Šoš

SPLIT

HPD "Mosor" (310), 21000 Split, Marmon-tova 2. Inf. Ivan Marinov (021) 224-944/560

PK "Split" (160), 21000 Split, p. p. 365. Inf. Milan Sunko, (021) 515-931

SPK "Marulianus" (20), 21000 Split, Irena Palošek, Rendićeva 6

ŠIBENIK

HPD "Kamenar" (97), 22000 Šibenik, Ante Juras, Težačka 98, tel. (022) 25-914 (stan) i 29-365 (na poslu)

HPK "Sveti Mihovil" 22000 Šibenik, Zlatibor Rogin (kod Prgin), B. Jelačića 1

UMAG

PD "Planik" (145), 52470 Umag, Jasna Sabadin, Istarska 39

VARAŽDIN

HPD "Ravna gora" (215), 42000 Varaždin, p. p. 128

PK "Univerzum" (20), 42000 Varaždin, Vrazova 15.

HPD "MIV" (335), 42000 Varaždin, F. Konščaka 1. Inf. Milan Tukalj, (042) 47-764 (stan)

HPD "Dugi vrh" (80), 42000 Varaždin, Vinička 3, Antun Majnarić

VARAŽDINSKE TOPLICE

HPD "Tonimir", 42223 Varaždinske Toplice, PMR, Strozzi 3

VIROVITICA

PD "Papuk", 33000 Virovitica, J. Vlahovića 4. Inf. Zvonko Kovačević, (033) 21-980

VRBOVEC

PD "Vrbovec" (35), 10340 Vrbovec, V. Vlahovića 29, Šumarija, Nikola Jalšić

VRBOVSKO

PD "Kozarac", 51326 Vrbovsko, Grozdane 7

ZADAR

HPD "Paklenica" (169), 23000 Zadar, Majke Margarete 7/2, Valter Morović, tel. (023) 436-700

ZAGREB

Športsko-penjački klub "Art Rock" (35), Boris Čujić, 10000 Zagreb, Malešnica 53, (01) 195-693

HPD "Blagus" (60), Ivan Levak, 10362 Kašina, Blaguška 20. Inf. Ivan Levak, (01) 755-948 (stan)

HPD "Bitoraj" (41), Marijan Senjanin, 10000 Zagreb, Trnjanska 41a. Inf. Tomo Vinčak, tel. (01) 433-495 (stan)

HPD "Dalekovod" (170), 10000 Zagreb, M. Čavića 4, Žitnjak, Irena Golešić. Inf. Nikola Klobučar (01) 530-594

HPD "Dom hrvatskih branitelja" 10040 Zagreb, Avenija Dubrovnik 203

HPD "Grafičar" (275), 10000 Zagreb, Breščenskoga 4. Inf. Vladimir Sor (01) 278-633 (stan)

PD "HRT" (25), 10000 Zagreb, Prisavlje bb, Mirko Marenić

HPD "INA OKI" (100), 10000 Zagreb, Dr. Zvonimir Sliepčević, Trg P. Krešimira IV br. 10. tel. (01) 417-489

HPD INA Trgovina "Bjelolasica" (66), 10029 Zagreb, Av. V. Holjevca 10. Inf. (01) 611-611/2692, Zlatko Palčec

HPD "INA-Inženjering" (50), 10000 Zagreb, SR Njemačke 10. Inf. Devčić, (01) 673-037

HPD "Industogradnja" (108), 10020 Zagreb, Franko Čuvalo, Sv. Mateja 68. Inf. Franko Čuvalo, tel. (01) 6140-003 (na poslu)

HPD "Kapela" (190), 10000 Zagreb, Prilaz b. Filipovića 124, Zvonko Kren, (01) 578-175 i 746-333/257

HPD "Stanko Kempny" (94), 10020 Zagreb, Sv.

- Nikole Tavelića 2, Inf. Tomislav Pavlin, (01) 6140-016
- HPD "Končar KET" (30), 10000 Zagreb, Fallerovo šetalište 22. Inf. Branko Zajec, (01) 336-666
- PD KBC "Maksimir" (35), 10000 Zagreb, Šalata 3, Medicinski fakultet, prof. dr. Igor Andreis, Zavod za fiziologiju
- POK "Maksimir" (25), 10000 Zagreb, Lovćenska 58. Inf. Tomislav Kaniški, (01) 439-773 i 529-876 (stan)
- HPD "Medveščak" (64), 10000 Zagreb, Schlosserove stube 2
- HOD "Antun Mihanović", 10000 Zagreb, Drenovačka 3
- HPD "Naftaplin" (189), 10000 Zagreb, Gajeva 46, Naftaplin, n/r Željka Brenčića. Inf. Edita Bensa, (01) 537-998
- HPD "Novi Zagreb" (100), 10010 Zagreb, p. p. 65. Inf. dr. Nenad Vađić, (01) 670-308 (stan) i 674-391 (na poslu)
- HPD "Pliva" (99), 10000 Zagreb, Cankareva 22. Inf. Eugenija Špralja, (01) 181-482 (na poslu), 178-104 (stan)
- HPD "Priroda PBZ" (90), 10000 Zagreb, Zoran Grgurić, Horvatovac 73, (01) 612-174
- HPD "Risnjak" (105), 10000 Zagreb, Ilica 292, Karlo Petrečija, (01) 671-012
- HPD "Runolist" (100), 10000 Zagreb, Ribnjak 2, tel. (01) 423-956 (od 9 do 12 sati)
- HPD HPT "Sljeme" (200), 10000 Zagreb, Branimirova 4, na ruke Žarka Nikšića, tel. (01) 420-641
- HPD "Susedgrad" (72), 10090 Susedgrad, Prisojnička 13. Inf. Mladen Rogošić, tel. (01) 152-722/151,681 (na poslu)
- HPD "Tesla" (117), 10000 Zagreb, Krapinska 45, Miljenko Haberle, tel. (01) 353-53
- HPD "TEP" (25), 10090 Zagreb, Medarska 69. Inf. Keler, (01) 156-777
- HPD "Trešnjevka Monter" (120), 10020 Zagreb, Siget 21b, Ljerka Farkaš, (01) 522-984
- PDS "Velebit" (632), 10000 Zagreb, Radićeva 23, tel. (01) 276-193 (srijeda i četvrtak od 19 sati)
- HPD "Vihor" (215), 10000 Zagreb, Basaričekov 8. Inf. Branimir Stipetić (01) 707-757 (stan)
- HPD "Zagreb Matica" (1066), 10000 Zagreb, Bogovićeva 7/III, tel. (01) 421-070 od 17 do 19 sati radnim danom
- HPD "Zanatlija" (160), 10000 Zagreb, Mažuranićev trg 13. Inf. Josip Majnarić, (01) 448-513 (stan)
- HPD "Željezničar" (424), 10000 Zagreb, Trnjanska 5B. Inf. Lujo Staničić, (01) 218-942
- Planinarski klub Hrvatskog liječničkog zbora (200), 10000 Zagreb, Šubićeva 9, Hrvatski liječnički zbor, (01) 416-820. Inf. dr. Vesna Kahle, Horvatovac 74, (01) 441-680**
- ZAGVOZD**
- HPD "Sveti Jure", 21270 Zagvozd, Ivica Buljubašić
- ZELINA**
- PD "Zelina" (40), 10280 Zelina, Nazorova 18, Mladen Houška, (01) 860-810 (stan)
- ZLATAR**
- HPD "Oštrelj" (140), 49250 Zlatar, Bana Mažuranića 8. Inf. Zlatan Rogina, (049) 66-303
- ZLATAR BISTRICA**
- HPD "Javor" (30), 49247 Zlatar Bistrica, dr. Ivan Šantek, Nazorova 5.

Orijentacijski sport

● **3. prvenstvo Hrvatske** na duge staze, u kategorijama M i Ž 21 A bilo je na rasporedu prvog dana (30. ožujka) dvodnevног natjecanja. Ostale kategorije toga dana imale su stazu klasične dužine. Trčalo se na području novoselačke šume, a ciljni prostor oba dana bio je u Novoselcu kraj zagrebačkog predgrada Sesvete. Organizator: PD HPT "Sljeme". Na startu se pojавilo oko 270 natjecatelja. Među njima je bilo i nekoliko orientacista iz Slovenije, koji već tradicionalno nastupaju izvan konkurenциje. Među njima su se isticali prvak Slovenije Danijel Lebar i prvakinja Slovenije Anica Hribar. Početak sezone donio je i novu vrijednost u kategorijama M 21 A i 21 B u kojima su u velikom broju svoje jifesto pronašli pripadnici HV-a i HVO-a iz različitih postrojbi. Drugog dana bila je utrka za 28. prvenstvo "Sljemena". Pošto je ukupni rezultat prvog i drugog dana donosio bodove za Kup Hrvatske, start utrke na kratkim stazama bio je podjednako brojan onom prethodnog dana. Odlično organizirano dvodnevno natjecanje bilo je potpomognuto kompjutorskom obradom podataka tako da je protokol dodjele nagrada bio brzo nakon zadnjeg starta. Pošto nije bilo nikakvih pritužbi nedjeljno okupljanje završilo je relativno brzo.

(Željko Klinčarov)

● **Međunarodno prvenstvo Hrvatske**, prvo takve vrste u Republici Hrvatskoj održano je 4. i 5. svibnja. Visok nivo natjecanja potvrđile su i neke državne institucije. Tako je Hrvatski olimpijski odbor preuzeo pokroviteljstvo nad natjecanjem, također i grad Jastrebarsko, a Ministarstvo prosvjete i športa poslalo je pismenu podršku. Organizator (POK HV "Jelen") uspio je uz pomoć Komisije za orijentaciju HPS, a posebno Tomislava Kaniškog, dovesti i 20-ak natjecatelja iz Madarske, Slovenije, V. Britanije i Austrije. Među orijentacistima iz inozemstva najvažniji su bili Gabor Pavlovich (juniorski prvak svijeta iz 1988.) i Ferenc Vinizai u muškoj, te Katalin Lovasci i Ildiko Kovacs 21 u ženskoj A kategoriji. Njihovim dolaskom najbolji hrvatski orijentaciisti Tihomir Salopek u muškoj i Dunja Uročić u ženskoj seniorskoj kategoriji dobili su izuzetno jaku konkureniju za osvajanje nagrada (ukupna vrijednost u svim kategorijama oko 4000 DM). Broj onih koji su željeli sudjelovati popeo se na oko 320 natjecatelja. Trčalo se s novim orijentacijskim kartama. Početkom 1996. proizvedeni zemljovidovi postali su tako 36. i 37. po redu koje je orijentacija u Hrvatskoj ikad proizvela. Prvoga dana utrka se odvijala na području Jastrebarskog oko dvorca Erdödy i sz. rubom Jastrebarskog. Na njoj su došli na svoje oni kojima odgovara sprinterski brza

orientacija. Od svih kategorija jedino su M i Ž 21 A trčali za Cup Jastrebarskog u subotnjoj trci. Drugog dana trčalo se na području šume Hrastje pokraj Jastrebarskog, a sve su kategorije imale klasičnu dužinu staze. Zbroj rezultata prvog i drugog dana donosio je poređak na Međunarodnom prvenstvu Hrvatske, a samo se za Hrvate u kategorijama M i Ž 21 A dvodnevna utrka računala kao seniorsko prvenstvo Hrvatske u klasici. Za sve ostale Hrvate u kategorijama, uključujući i seniore, dvodnevno natjecanje bodovalo se i kao 2. utrka za Cup Hrvatske u sezoni 1996. Obje su utrke prošle bez problema, a jedini je "incident" bilo pomicanje kontrolnih točaka na stazi. Možda je netko od mještana pomislio da je kontrolni stupić na njegovoj zemlji oznaka nove međe njegova susjeda. Iskusni orijentaciisti ipak su imali razumijevanje za takve "neobične" situacije i stoga im treba odati priznanje.

Proglašenje najboljih kasnilo je oko 1 sat jer profesionalna ekipa koja je s pomoću kompjutora obradivala rezultate nije bila uigrana s ekipom koja je mjerjenje obavljala ručno. Čekanje je kratila glazba s razгласa, a na svoje su došli oni koji su željeli dobiti ljepšu boju kože. Sve u svemu, kraj su svi željno iščekivali, što zbog vrijednih nagrada - oni koji su osvojili jedno od prva tri mjestra u svojoj kategoriji, što zbog psihičkog i fizičkog umora - oni koji su radili u organizaciji višemjesečno pripremajući natjecanje.

Pronost Hrvatske 30. ožujka

Rezultati seniora na duge staze

1. Tihomir Salopek (Sljeme) 1:51:11
2. Ivo Tišljar (Maksimir) 2:10:20
3. Edi Ocvirk (Kapela) 2:11:08

Žene

1. Dunja Uroč (Maksimir) 1:17:35
2. Eva Meštrović (Maksimir) 1:22:52
3. Neda Punek (Vihor) 1:29:18

Rezultati 1. utrke Kupa Hrvatske (seniori)

Muškarci

1. Tihomir Salopek (Sljeme) 2:17:12
2. Edi Ocvirk (Kapela) 2:42:52
3. Damir Gobec (Vihor) 2:55:53

Žene

1. Dunja Uroč (Maksimir) 1:52:20
2. Eva Meštrović (Maksimir) 2:00:34
3. Neda Punek (Vihor) 2:10:14

Rezultati međunarodnog prvenstva Hrvatske 4. i 5. svibnja

Muškarci

1. Tihomir Salopek (Sljeme, Hrvatska)
2. Gabor Pavlovich (Mađarska)
3. Ferenc Vinizai (Mađarska)

Žene

1. Katalin Lovasci (Mađarska)
2. Ildiko Kovacs (Mađarska)
3. Dunja Uroč (Maksimir, Hrvatska)

Hrvati seniori

Muškarci

1. Tihomir Salopek (Sljeme)
2. Ivo Tišljar (Maksimir)
3. Damir Gobec (Vihor)

Žene

1. Dunja Uroč (Maksimir)
2. Eva Meštrović (Maksimir)
3. Neda Punek (Vihor)

● **XXI. memorijal "Andrija Petrič".** HPD "Torpedo", Rijeka i ove je godine organiziralo i vrlo djelotvorno ostvarilo Memorijal. Za svaku je pohvalu kontinuirano održavanje te djelatnosti kojom se njeguje uspomena na osnivača Društva. Memorijal se svake godine održava na drugom mjestu, ove godine to je bio Ošalj, 1176 m, lakša tura, i Veliki Planik, 1273 m, teža. Ukupno je bilo 250 planinara iz svih društava Županije primorsko-goranske. Vodiči, Boris Petrič, Dražen Štifter i Ivan Kovačić te organizatori i izvodači tehničkog dijela Memorijala Zoran Lazić, Aldo Peloza i Sava Šepić, više su nego primjereno obavili taj posao. Pehar za dvadeset nastupa na Memorijalu dobio je Branimir Lončarić, a manji pehar za petnaest nasupa Emilio Mihalić i Dražen Štifter, plaketu za deset nastupa Đurđa Rosmani, Lucio Rosmani, Marija Kljakić, Marija Stanta, Sava Šepić i Loreta Janko, za pet Marica Tomaško, Justina Mender, Sonja Krizman, Ivanka Jambrešić, Sergej Stipaničev, Marijo Golub i Branko Blažević. (M. Pavešić)

● **Orijentacija 20/1996.** HPD "Torpedo", Rijeka, zbilja može biti ponosno kako svojom orijentacijskom djelatnošću tako i izdavanjem Biltena. Eto, izašao je dvadeseti broj. Dopadljivog je izgleda, s brojnim zanimljivim napisima. Bilten nesumnjivo predstavlja svojevrsnu "banku" podataka o orijentacijskom športu u Hrvatskoj. Ovaj broj obiluje brojnim kvalitetnim foto materijalom, posebno je kvalitetan tisk. Pojavila se i pjesmica o orijentaciji "Pun sam volje", a mene se kao suradnika časopisa "Hrvatski planinar", posebno ugodno dojmila stranica posvećena propagandi časopisa HP. Interesantan je intrigantan članak gospodina Zorana Lazića pod naslovom Orijentacijske skrivačice. Dobro bi bilo da se u idućem broju oglase oni kojih se tekst "dotikavljive". Brojni tabelarni pregledi, izvještaji s takmičenja i razni naputci svakako će biti dragocjeno štivo ne samo za orijentaciste već i za svakoga tko otvoriti ovu jubilarnu dvadeseticu. (M. Pavešić)

● **"Sljeme News"**, časopis za orijentaciju. Sekcija za orijentaciju PD HPT "Sljeme" iz Zagreba počela je prije godinu dana (nulti broj je izašao 1. lipnja) objavljivati glasilo. Dosad je objavilo pet brojeva, sve jedan bolji i zanimljiviji od drugoga. Posljednji broj ima 24 stranice formata 21 x 30 cm i obilje ilustracija. Urednik je Krešimir Barać, naklada 120 primjeraka, adresa uredništva 10261 S. Kraljevac, Čista Mlaka, Zagrebačka 144. Glavni šarm časopisu daju humor, ponekad blag, ponekad graničan. Iz sadržaja: Intervju, Zanimljivosti, Tulum, Kamo ide orijentacija?, Vještine, Nagradna igra, Izbor za miss orijentacije, pjesme, križaljka, oglasi ... (Ž.P.)

Vijesti

- **Iz rada Izvršnog odbora HPS.** U ponedjeljak 20. svibnja održana je šesta sjednica na kojoj je među ostalim razmatrano i sljedeće:

- Komisija za Gorsku službu spašavanja pripremila je opširan prikaz rada i problematike s obzirom na neriješen status i financiranje. GSS putem svojih 12 stanica u RH uspješno djeluje, zahvaljujući entuzijazmu i amaterskom djelovanju svojih članova. Navedeni prikaz uputit će se MUP-u i drugim nadležnim državnim organima sa zamolbom, da financiranje GSS-a uđe u državni proračun. U međuvremenu, prigodom održavanja Skupa alpinista u Paklenici za vrijeme Uskršnjih blagdana, uspostavljena je suradnja sa CZ, te održana zajednička vježba helikopterskog spašavanja.

- Pripremljen je pregled planinarskih objekata koji su na bilo koji način korišteni u vrijeme Domovinskog rata. Dva su objekta srušena (Štirovac i Visočica - J. Velebit), šest ih je teško oštećeno, pet lakše, a osam korišteno uglavnom u nastavne svrhe. Navedeni pregled (vidi dolje) uz dodatno objašnjenje uputit će se Ministarstvu obnove i razvoja sa zamolbom za pomoć u njihovoj obnovi.

- Razmatrano je izviješće predsjednika HPS inž. Ivice Piljića o sudjelovanju na sastanku Vijeća Međunarodnog planinarskog saveza (UIAA) koje je održano početkom svibnja u SAD. Piljić je član Vijeća kao predsjednik Svjetske športske penjačke komisije. Na sastanku je razmatran zaključni prijedlog novog Statuta UIAA, kao i budući odnosi UIAA i svjetske športsko-penjačke organizacije koja obuhvaća 54 zemlje i koja bi trebala postati pravna osoba i glavno upravljačko tijelo, dok bi UIAA ostala kao predstavničko tijelo. Dogovoren je i tiskanje zamolbe HPS-a u službenom biltenu UIAA za pomoć u obnovi oštećenih planinarskih objekata u Hrvatskoj u vrijeme Domovinskog rata. Troškove puta i smještaja snosio je Hrvatski olimpijski odbor.

- Na osnovi dostavljene dokumentacije registrirana su planinarska društva: "Psunj" Pakrac i HPT "Osijek" (obnova) te "Čopajl" Rijeka. Planinarska bratovština "Sv. Bernard" iz Samobora radi prijema u HPS treba uskladiti svoj Statut sa Statutom HPS i Zakonom o športu.

● **HPS na Sajmu športa.** Zahvaljujući uspješnoj suradnji HPS-a sa Zagrebačkim velesajmom, koji besplatno stavlja na raspolaganje izložbeni prostor, prostor i postavljanje umjetne stijene za športsko penjanje, HPS se već treću godinu posjetiteljima proljetnog Sajma športa uspješno predstavlja dijelom svoje aktivnosti. Na izložbenom prostoru bili su postavljeni propa-

gandni materijali o planinarskoj djelatnosti, besplatno su dijeljeni leci s podacima o planinarskoj organizaciji i mogućnostima učlanjenja, davane informacije o pojedinim planinskim područjima, te prodavana stručna planinarska literatura. Na postavljenoj umjetnoj stijeni, športski su penjači svakodnevno demonstrirali svoje umijeće, što su posjetitelji u velikom broju i sa zanimanjem pratili. Velik interes pokazali su mladi posjetitelji, koji su uz nadzor i osiguranje penjača mogli oprobatи svoje sposobnosti. Tom je prigodom održano i Otvoreno prvenstvo Hrvatske u športskom penjanju, na kojem su sudjelovali natjecatelji iz Zagreba, Splita, Rijeke, Pule i Slovenije. (Nikola Aleksić)

● **Posjetite "Velebitsku obilaznicu"!** Sjeverni i srednji Velebit posve su sigurni za planinarenje i tu se opet može bezbrižno uživati. U tome će vam pomoći "Velebitska obilaznica" koja vas vodi do 40 najljepših točaka. Tiskan je i vodič po Obilaznici, a nedavno je izašla i nova zemljopisna karta toga dijela Velebita (oboje se može nabaviti u poslovnicama HPS u Zagrebu i na domu Zavižan). Obilazak kontrolnih točaka daje pravo na posebno priznanje Komisije za planinarske puteve HPS. (T.P.)

● **Planinarski objekti u Domovinskom ratu.** Srušeni su:

- Planinarski dom na Štirovcu (južni Velebit), masivna kamena jednokatnica s 50 ležaja - na crti bojišnice.

- Planinarski dom na Visočici (južni Velebit), masivna kamena jednokatnica sa 40 ležaja - na crti bojišnice.

Teško su oštećeni:

- Planinarski dom na Jankovcu (Papuk), zidana dvokatnica sa 60 ležaja, izgrađen i opremljen neposredno prije rata - zgrada je cijela, ali su inventar i oprema uništeni.

- Planinarski dom na Omanovcu (Psunj), masivna zidana dvokatnica sa 60 ležaja - zgrada djelomično oštećena, inventar i oprema uništeni. Do akcije "Bljesak" bio je neprijateljsko uporište.

- Planinarski dom na Promini iznad Drniša, masivna kamena jednokatnica sa 30 ležaja - zgrada je cijela, inventar i oprema uništeni. Do akcije "Oluja" bio je na okupiranom području.

- Planinarski dom na Brezovcu (Dinara), zidana jednokatnica sa 10 ležaja - zgrada je djelomično oštećena, inventar i oprema uništeni. Do akcije "Oluja" bila je na okupiranom području.

- Planinarski dom "Malačka" (Kozjak), zidana prizemnica sa 20 ležaja - zgrada je cijela, inventar i oprema uništeni. Od 1991. do 1994. koristila ga je HV.

- Planinarska kuća u selu Krivi Put, masivna kamena prizemnica sa 15 ležaja - zgrada je cijela, inventar i oprema uništeni. Koristila ga je HV. Nedavno je posve obnovljena.

Lakše su oštećeni:

- Planinarski dom Paklenica, j. Velebit, zidana jednokatnica kombinirana s drvetom. U tijeku je obnova. Koristili su ga HV i MUP.

- Planinarski dom na Dilj gori (iznad Sl. Broda), zidana prizemnica, djelomično obnovljena. Koristila ga je HV.

- Planinarski dom na Petrovom vrhu (iznad Daruvara), zidana jednokatnica s 30 ležajeva. Početkom Domovinskog rata na neprijateljskom području, nakon toga ga koristi HV. Obnovljen.

- Planinarski dom na Vodicama (Žumberak), masivna jednokatnica. Oprema i inventar uništeni su tijekom korištenja i obuke pripadnika HOS-a.

- Planinarsko sklonište na Šugarskoj dulibi (j. Velebit), opremljeni kontejner s 10 ležaja, djelomično uništen inventar.

Korišteni objekti:

- Planinarski dom "Runolist" (Medvednica), drvena dvokatnica s 50 ležaja - nastavni centar HV1991-96. g. - kompletno obnovljen.

- Planinarski dom "Umberto Giometta" (Mosor), kamena jednokatnica sa 60 ležaja, korištena kao nastavni centar HV.

- Planinarski dom na Kleku, kamena jednokatnica s 50 ležaja, korišten za potrebe HV 1991-96.

- Planinarski dom Glavica (Medvednica), zidana jednokatnica s 30 ležaja - korišten kao nastavni centar HV.

- Planinarski dom Tuk (Gorski kotar), jednokatna zidana zgrada s 35 ležaja - koristila ga je HV 91-93.

- Planinarska kuća Jančarica (Gorski kotar), prizemna zgrada s 10 ležaja, koristila ju je HV 1991-93.

- Planinarski dom Ravni Dabar (srednji Velebit), masivna jednokatnica sa 40 ležaja, korišten za specijalne vježbe postrojbi HV i MUP-a.

- Planinarsko sklonište Ivane vodice, zidana prizemnica s 10 ležaja, koristila ga je HV 1991-95; dogradena su dva montažna objekta.

● **Izletničko-planinarski dom "Zeleni vir"** (Gorski kotar) nakon petnaestak godina ponovno je otvoren za posjetitelje 20. lipnja. Dom je generalno ureden, stalno je otvoren i opskrbljen hranom i pićem te raspolaže s 30 ležaja. Pristup do doma je markiranim stazama iz Skrada, preko Zelenog vira kroz Vražiji prolaz (kružna staza), te automobilom po uskoj, ali odličnoj makadamskoj cesti. Za sve informacije i rezervacije treba se obratiti na telefon 051-836-139 (slika na str. 178).

● **Planinarski dom na Risnjaku** (Gorski kotar) stalno je otvoren (osim ponedjeljka) i opskrbljen hranom i pićem do 31. 10. o. g. Raspolaže sa 40 ležaja u višekrevetnim sobama i 20 na skupnim ležajevima. Za sve informacije treba se obratiti na tel. 099-485-949 (mobilni na domu) ili na tel. u Upravi NP Risnjak 051-836-133.

● **Planinarska kuća na Alanu** (sjeverni Velebit) stalno je otvorena i djelomično opskrbljena do polovice mjeseca rujna. Kao i svake godine, dežuraju članovi Gospodarske komisije HPS. Tijekom dežurstva bit će postavljen izravni telefonski priključak u kući. Njegov će se broj moći saznati u poslovnici HPS, tel. 448-774.

● **Desetogodišnjica skloništa na Bjelolasici**. U subotu 6. srpnja u 12 sati sastat će se planinari iz Mrkoplja, Ravne Gore i Zagreba ("Kapela" i "Vihor") da bi skromno obilježili ovu godišnjicu. Molimo sve ljubitelje Velike Kapele da nam se toga dana pridruže. Najkraći je prilaz iz Mrkoplja (postaja autobusa), a spavanje je moguće u pl. domu u Tuku.

● **Sport za sve**. Pod ovim motom Zagrebački savez športske rekreacije organizira pješačke ture na Medvednicu, tzv. "Zelene nedjelje". Dosad ih je održano osam, a bit će ih još četiri:

IX. pješačenje 15. rujna: Tunel-Njivice-Puntijarka,

X. pješačenje 29. rujna: Šestinski lagvić-Kraljičin zdenac-Tomislavov dom-vrh Medvednice,

XI. pješačenje 6. listopada: Šestinski lagvić-Medvedgrad-Tomislavov dom i

XII. pješačenje 13. listopada: Svjetski dan pješačenja, poseban program. Za sve pohode predvidene su igre, nagrade, mjerenje tlaka i dr. Uključite se u spomenute ture pješačenja, jer je to zdravlje iz prirode.

(Josip Sakoman)

● **HPD "Bilogora" iz Bjelovara** i dalje uspješno izvodi svoje akcije prema planu rada za ovu godinu. Tako je u travnju bio izlet u Skrad i Lokve. Pedesetak Bjelovarčana, uz pratnju dvanaestak Koprivničanaca, članova HPD "Pevec", obišli su veličanstveni Zeleni vir i pomalo zastrašujući Vražji prolaz. Vodiči su bili Marijan i Silvio iz HPD "Kamenjak" Rijeka. U Lokvama nas je kroz najljepšu spilju Hrvatske provela ljubazna voditeljica Andrea Gašparac, predsjednica Turističkog društva Lokve. Mnoge je planinare iznenadila ljepotom i veličinom ova 1200 metara duga spilja, sa spustom od 150 metara. Svaka od njenih triju dvorana, Bezimena, Plesna i Crvena, imaju svoju povijest i priču. Tijekom svibnja 12 je članova obišlo Bijele i Samarske stijene i Bjelolasicu. Vihoraški put je svima zadao muke i malo straha, ali je ostao u najljepšem sjećanju. Prespavali su u Ratkovom skloništu, uz malo gužve s ekipom iz Jastrebarskog. Krajem svibnja veća je grupa obišla Golicu, upravo da bi stigla na festival narcisa koji veseli Slovenci organiziraju svake godine i dolaze tamo masovno. Ekipi koja se spremaju za osvajanje Mont Blanca i Matterhorna, ove potonje dvije akcije poslužile su kao dobra vježba za kondiciju.

(Zvonimir Čamilović)

● **HPD "Železna gora" Čakovec - briga za podmladak**. Nekoliko godina nazočna ideja o potrebi organiziranog prikupljanja planinarskog podmlatka, čime bi se društvu osigurala kvalitetnija dobna struktura članstva, konačno je ovih dana dala prve, više nego zadovoljavajuće rezultate. Tako je u već prije osnovanim planinarskim sekcijama kod Osnovnih škola Nedelišće ("Pinkleci") i Sveti Juraj na Bregu ("Gorani"), od početka veljače pa do sredine ožujka, po jedinstvenom programu HPS-a, solidno pripremljena i provedena škola za mlade planinare, a sredinom svibnja provedena je zajednička zaključna svečanost, na kojoj su mladim ljubiteljima prirode uručene odgovarajuće diplome HPS. U Nedelišću steklo ih je 40-ero i u Sv. Jurju na Bregu 35-ero, što predstavlja istodobno veliko osvještenje i poboljšanje dobne strukture u redovima HPD "Železna gora". Uz teoretsku nastavu, međimurski planinarski voletari stjecali su i praktična znanja kroz organizirane izlete po Međimurskom planinarskom putu (MPP), posjetom spilji Vindiji u susjednom Hrvatskom zagorju, a kao zahtjevniji - bio je i pohod Kleku.

(Franjo Marciuš)

● **HPD "INA-OKI"** održalo je godišnju izbornu skupštinu i ujedno proslavilo 20 godina postojanja društva. Tom je prigodom izdana knjižica Dvadeset godina planinarskog društva INA-OKI (1975-1995). Sadrži 40 stranica formata 20x14 cm, ovitak u koloru, crno bijele fotografije i karikature poznatih hrvatskih karikaturista. U knjižici je opisan rad društva po petogodišnjim razdobljima. Uz desetak članaka o izletima na

Grossglockner, Toubkal, Škrlasticu, Kilimandžaro, Triglav, Učku, Golicu i Visoke Tatre, neke su stranice posvećene planinarskim putovima po Petrovoj gori, Kornatima i Visu, zatim predavanjima, planinarskim sekcijama, Koordinaciji planinara INE, suradnji s drugim društvima, publiciranju i promidžbi. Knjižica se može dobiti na zahtjev ili u društvu (besplatno) INA-OKI, Petrinjska 4/II., srijedom od 18-20,30 sati.

(Z. Sličević)

● **Drugi susret planinara-pjesnika Slavonije** održan je 19. svibnja na obalama Sovskog jezera u Dilj-gori u organizaciji HPD "Dilj-gora" iz Slav. Broda. Po prekrasnom vremenu okupilo se više od 700 planinara iz Osijeka, Našica, Pleternice, Zagreba, Požege, Orahovice, Đurđenovca, Feričanaca i Slav. Broda. Prastaro jezero i legende vezane za njegovo nastajanje, oduvijek su bile inspiracija piscima. Samo da spomenemo Luku Ilića Oriovčanina, Josipa Buturca, Matku Peića i Dragutina Tadijanovića, čiji se stihovi nalaze uklesani na ploču uz zdenac na obali jezera, s kojeg se planinari, stanovnici obližnjih naselja, šumari, lovci i slučajni namjernici okrepljuju svježom gorskom vodom. Tradicija se nastavlja, pa je tako na ovogodišnjem uspjelom pjesničkom skupu nastupilo na desetke autora i ljubitelja literarnog izražavanja, posebice mladih stvaralaca. Među njima su po broju i kvaliteti prednjačili planinari, članovi Društva stvaralaca u kultri "Rima" iz Našica, koji su okupljenima predstavili i svoju najnoviju "Zbirku učeničkih radova i likovnih priloga". Odlično je primljen i nastup predstavnika HPD "Sokolovac" iz Požege, planinarskog veterana Milana Kaučića, koji je čitao ulomak iz objavljene cjeline "Balada za Sovsko jezero", te stihovi koje je govorila Marjana Matoković, jedina predstavnica požeške planinarske mlađeži. U zabavnom dijelu programa nastupio je tamburaški sastav iz Brodskog Vinogorja kraj Slav. Broda, te poznati maratonac Tadija Opačak, koji je razgovarao s mladima

o svojim športskim uspjesima i aktivnostima vezanim za borbu protiv upotrebe svih vrsta droga. Sve čestitke slavonskobrodskim planinarima, koji su još jedanput potvrdili svoje organizacijske sposobnosti, širinu slavonske duše i toplinu graničarskog srca.

(Ivan Jakovina)

● **U Tatre za 220 DM.** HPD Strilež iz Crikvenice priređuje 16-21. srpnja izlet u slovačke Visoke Tatre. Polazak iz Zagreba 16.7. u 20 sati. U cijenu su uključeni prijevoz i četiri noćenja, s doručkom. Tko se želi priključiti neka se javi na tel. 051-781-862.

● **Komisija ili povjerenstvo?** Na prošloj skupštini HPS, kao predstavnik HPD "Jelengrad", Kutina, predložio sam tri jezična poboljšanja u Statutu HPS i to:

1. da se sklop "skupštinom rukovodi" zamjeni "skupštinom ravna"; 2. da se europeizam "komisija" zamjeni s "povjerenstvo" i 3. da se izraz "regulira se" zamjeni s "uređuje se". Moram priznati da sam to iznio s velikim strahom i da sam očekivao negodovanje, jer je skupština počela s priličnim zakašnjenjem, a "ovaj sada tu trati vrijeme na nevažna formalna pitanja". Tim sam ugodnije bio iznenaden kad me je sljedeći govornik ne samo izričito podržao nego i rekao da to nije dovoljno, te je i sam predložio još neke izmjene te vrste. Iz izveštja sa skupštine objavljenog u HP vidi se da su predložene promjene Statuta jednoglasno usvojene. Ne kaže se neke, dakle sve. Ipak, u pročišćenom tekstu Statuta, od mojih predloženih triju izmjena pojavila se samo treća. Pretpostavljam da je do omisije došlo nenamjerno. No, nemamjerno ili namjerno, ne može imati nikakvog učinka jer je protiv zaključka skupštine. Zato sam zamolio nadležne da se pri sljedećem prepisivanju Statuta te dvije pogreške isprave. Očekujem da će to i učiniti. (Slažem se da bi bilo bolje i ljepše da sam umjesto riječi omisija malo prije uporabio našu riječ ispuštanje, ali od komisije do omisije samo je jedno slovo!) (Josip Mucko)

● **"Dvadeset godina PD INA OKI".** Ovih smo dana dobili ukusnu malu spomenicu tiskanu u povodu 20. obljetnice rada toga društva (1975-1995). Na 44 stranice izneseni su najvažniji dogadaji u radu društva, s posebnim naglaskom na velike akcije kao što su redoviti godišnji pohodi u Tatru, trasiranje planinarskih puteva Kornati, Vis i Petrova gora te usponi na neka visoka gorja u svijetu. Na kraju je i popis članova koji su najviše pridonijeli ugledu društva. Tekstove je pripremio dr. Zvonimir Sliepčević, a likovno ih je oblikovao karikaturist Senaid Serdarević. Format 15 x 20,5 cm, korice u trobojnom tisku. (Ž.P.)

● **Primjerni Šibenski domaćini.** Omladinska sekacija HPD Zagreb Matica bila je za Dan državnosti gost HPD Kamenar iz Šibenika. Doček s pjesmom, radošću i brdom "fritula". Sutradan bogat program: Skradinski buk, Visovac i Skradin, gdje nam je vodič bio don Ante Lovrić. Iznenada iskršnu od nekuda krafne i osvježa-

vajuća pića. Idući dan krstarenje Kornatima. Na brodu opet dobrodošlica, uz marendu, zatim obilazak stijena, uspon na vrh, kupanje, a popodne obilazak šibenskih znamenitosti i Šubićevca. Posljednjeg dana uspon na Orlovaču, druženje i rastanak. Hvala domaćinima za bogat program, a posebno za ono najvažnije: srdačnost, toplinu, neposrednost i prijateljstvo. Dobro nam došli u naš Zagreb, dragi Šibenčani.

(Vesna Kahle)

● **Hvala Kambelovčanima!** Uz mnoge hvalevrijedne povrhate planinarskih društava, zaista smo oduševljeni onim što su učinili kaštelanski planinari, i to još onda kad su neki pokušavali razoriti duh našega naroda. Uz one koji su se borili za hrvatsku zemlju, stali su i stvaraoci već nešto prije započetog planinarskog puta, a u pravi čas imenovanog "Kolivekomp hrvatske državnosti" Tako smo se i mi u HPD "Željezničar" u Zagrebu konačno slobodnim putem kroz tvrdu Liku uputili do mora. Stadosmo u Kaštel Starome. Ovdje su nas po dogovoru preuzeли naši, dosad nepoznati kambelovački planinari i poveli nas četredesetak na Kozjak. Konačni rezultat bio je 37 obilaznika, koji se ponose da su o Danu državnosti prošli pedesetak kilometara. Po golom kamenu, uz toplo proljetnoljetno dalmatinsko sunce, kraj crkvica i spomenika poznatih iz doba stvaranja hrvatske državnosti. Taj se put proteže od Bijača do Solina. A da smo mnogo toga naučili i saznali zasluzni su Ivan Bedalov, Josip Pejša, Marin Banović i Joško Nekić, svaki od njih u svom "resoru" - vodenju, smještavanju, tumačenju povijesti i vidika. Od srca im hvala! A i planinarima Varaždina koji su snagom automotora prevezli velik dio opreme na Klis. Pripadnicima naše planinarske škole, njih desetak, koji su netom postali pravi planinari, bio je taj izlet jedinstven jer se znatno razlikuje od naših u okolini zagrebačkoj. Svi naši bili su "u formi" - i mali devetogodišnji Matija, a i oni najstariji - trojica 79-godišnjaka! Živjeli Ante, Ivo i Jura. Drage Kambelovčane svi pozdravljaju, i naš voda Bernard i naša Božena - Boba koja je potaknula tih nekoliko riječi zahvale. Pa, na kraju - dovidenja i hvala!

(Zorka Šafar-Gruden)

● **"Hrvatske planine" Željka Poljaka** izašle su iz tiska i odsada je njihova cijena 220 kuna (za planinare s popustom 160 kuna)

Idući broj izlazi koncem kolovoza kao dvobroj za srpanj i kolovoz.

- BOŽE, OVI DOŠLI NA IZLET,
A OSTAVILI IZMET!!

- MISLIS DA SI NA PLANINI
PA BACAŠ KONZERVE I BOCE GDE HOĆEŠ, A ?!

CHROMOS

Tvornica grafičkih boja

CHROMOS

Printing Ink factory

Za grafičku industriju proizvodimo:

- boje za sve tehnike tiska s pripadajućim primjesama,
- različita pomoćna sredstva za rad u tiskarama,
- grafičke lakove,
- po željama kupaca izradujemo boje i primjese.

Za industriju prerade plastičnih masa proizvodimo:

- boje za bojenje polietilena, polistirena, PVC-a u obliku granula,
- boje u tekućem stanju za bojenje polietilena, polistirena, ABS-a,
- boje za bojenje nezasićenih poliestera,
- boje za bojenje gume.

Zagrebačka 30, 41430 Samobor
Telefon: 041/ 782-122

Telefax 041/ 782-430
Telex: 21717 chrom rh